

Erstatningsnævnet

Årsberetning

2004

Erstatningsnævnet
Borgergade 28, 2. sal, 1300 København K
Telefon 33 91 35 00 Telefax 33 91 35 40
erstatningsnaevnet@erstatningsnaevnet.dk
www.erstatningsnaevnet.dk

1	Indledning	5
2	Lovgrundlaget og nævnets sammensætning	5
3	Sekretariatet og sekretariatets arbejde	6
4	Talmæssige oplysninger vedrørende 2004	6
5	Opfyldelse af nævnets og sekretariatets mål for 2004	9
6	Hvad betaler nævnet erstatning for?	11
7	Konkrete afgørelser fra nævnet	11
7.1	Offererstatningslovens § 1 – lovens dækningsområde	11
7.1.1	Nævnets stillingtagen til, om skaden skyldes en overtrædelse af straffeloven	11
7.1.2	Særligt om plejepersonales tilskadekomst i arbejdstiden	13
7.1.3	Direkte og indirekte skadelidte	15
7.1.4	Årsagssammenhæng	15
7.1.5	Straffelovsovertrædelser begået i udlandet	16
7.1.6	Erstatning for sædvanlige personlige ejendele	17
7.2	Offererstatningslovens § 6 a	17
7.2.1	Nedsættelse pga. egen skyld eller accept af risiko	17
7.3	Offererstatningslovens § 7 – fradrag i erstatningen på grund af betaling fra anden side	18
7.4	Offererstatningslovens § 10	20
7.4.1	For sen anmeldelse	20
7.4.2	Krav ikke gjort gældende i retten	22
7.5	Offererstatningslovens § 11 a – Erstatningsnævnets stillingtagen til sager, hvori der foreligger dom	23
7.6	Offererstatningslovens § 13 – toårsfristen	23
7.7	Offererstatningslovens § 15, stk. 2, - advokatrepræsentation og dækning af udgifterne hertil	25
7.8	Offererstatningslovens § 18 – tilbagebetaling	26
7.9	Erstatningsansvarslovens § 1 – andet tab	27
7.9.1	Helbredelsesudgifter	27
7.10	Erstatningsansvarslovens § 2 og 3	27
7.11	Erstatningsansvarslovens § 7 og § 9 – fastsættelse af erhvervsevnetabs-erstatning	29
7.11.1	Fastsættelse af årsløn	29
7.12	Erstatningsansvarslovens § 12 – erstatning ved død	29
7.12.1	Forsørgertabs-erstatning	29
7.13	Erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1 og 2, - tortgodtgørelse	30
7.13.1	Forbrydelser mod kønssædeligheden	30
7.14	Erstatningsansvarslovens § 26 a – godtgørelse til efterladte	34
7.15	Forældelse	36

Bilag:

Oversigt over de enkelte straffelovsovertrædelsers forekomst

Oversigt over de udbetalte erstatninger fordelt på erstatningsposter

Oversigt over meddelte afslag

1 INDLEDNING

Efter Erstatningsnævnets forretningsorden skal nævnet hvert år inden den 1. juli afgive en beretning til Justitsministeren om nævnets virksomhed i det foregående år. Beretningen skal offentliggøres.

Denne beretning foreligger hermed for året 2004. Beretningen redegør for nævnets sammensætning samt nævnets og sekretariatets arbejde i løbet af beretningsåret. Beretningen indeholder desuden resumé af en række konkrete afgørelser fra nævnet til belysning af nævnets praksis ved administrationen af lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser – i det følgende offererstatningsloven.

Det er Erstatningsnævnets håb, at beretningen kan medvirke til at udbrede kendskabet til offererstatningsloven, og til hvordan den administreres.

Beretningen er tillige tilgængelig på Erstatningsnævnets hjemmeside www.erstatningsnaevnet.dk, hvor også beretningerne for 1999–2003 og en del materiale om nævnet i øvrigt er tilgængeligt.

2 LOVGRUNDLAGET OG NÆVNETS SAMMENSÆTNING

Erstatningsnævnet blev etableret i 1976. Nævnet træffer afgørelser vedrørende ansøgninger om erstatning i henhold til offererstatningsloven, lovbekendtgørelse nr. 688 af 28. juni 2004.

Nævnet består af tre medlemmer og har i 2004 haft følgende sammensætning:

- ❖ Landsdommer Michael Lerche (formand)
- ❖ Ankechef i Ankestyrelsen Karen de Brass (efter indstilling fra Socialministeren), og
- ❖ Advokat Klaus Kastrup-Larsen (efter indstilling fra Advokatrådet).

Som stedfortræder for formanden har landsdommer Otto Hedegaard Madsen været udpeget. Ankechef Henrik Horster har været udpeget som stedfortræder for ankechef Karen de Brass og advokat Mads Krarup som stedfortræder for advokat Klaus Kastrup-Larsen.

Nævnet har i 2004 afholdt 9 møder, hvorunder der er behandlet omkring 125 sager. Nævnets medlemmer har herudover modtaget omkring 370 sager i cirkulation, jf. afsnit 3 nedenfor.

3 SEKRETARIATET OG SEKRETARIATETS ARBEJDE

Sagsbehandlingen i nævnet varetages af sekretariatet, hvor alle nødvendige oplysninger indhentes. Sekretariatet udarbejder et resumé af sagen og en indstilling til nævnet om sagens afgørelse. Når en indstilling er udarbejdet, vurderes sagen af sekretariatschefen og herefter af nævnet, enten ved cirkulation af resuméet og indstillingen blandt nævnets medlemmer eller på et møde. I henhold til forretningsordenen kan særlig oplagte sager afgøres af formanden alene uden forelæggelse for nævnet. En række sager kan desuden afgøres af sekretariatschefen alene uden forelæggelse for formanden eller nævnet. Endelig har den enkelte sagsbehandler en begrænset adgang til selv at afgøre en række nøje afgrænsede sager.

Sekretariatet ledes af sekretariatschef, cand. jur. Gerd Sinding. Sekretariatet har i 2004 desuden bestået af de juridiske fuldmægtige Tine Pii (til 1. juli), Tanja Moon Leisner, Berit Jakobsen (fra 1. marts) og Louise Isabell Pansa (fra 1. juli), afdelingsleder Kirsten Hastrup, overassistentene Irma Brødsgaard, Lene Holm, Marianne Riising, Signe Ankjærgaard (til 1. juni) og Rikke Bisgaard (fra 1. december) og et antal juridiske studerende. Desuden har 2 fuldmægtige fra Justitsministeriets departement gjort delt tjeneste i nævnet ca. 1 dag om ugen hver.

Som sagkyndig konsulent vedrørende tandskader er overtandlæge, lic. odont. Jens Thorn, Esbjerg, tilknyttet nævnet.

4 TALMÆSSIGE OPLYSNINGER VEDRØRENDE 2004

I marts 2004 tog nævnet et nyt elektronisk journal- og sagsbehandlingssystem i brug. Overgangen til det nye system har medført, at statistikken for 2004 er mindre præcis end ønskeligt, ligesom det ikke har været muligt at generere visse statistiske data for året. De talmæssige oplysninger for 2004 må derfor tages med et vist forbehold.

I 2004 har nævnet modtaget 3.451 ansøgninger om erstatning. Det er en stigning på 5,2 % i forhold til 2003, hvor nævnet modtog 3.280 ansøgninger om erstatning.

Der foreligger desværre ikke præcise oplysninger om antallet af påkendte sager i 2004. På baggrund af oplysninger om antallet af påkendte sager frem til ibrugtagningen af nævnets nye elektroniske journal- og sagsbehandlingssystem og oplysninger om antallet af uekspederede sager ved årsskiftet, er det dog nævnets skøn, at nævnet har påkendt omkring 3.900 sager i 2004, hvilket er noget færre sager end i 2003.

Dette har medført, at antallet af uekspederede sager i løbet af 2004 er øget til 948 sager ved årets udgang mod 444 sager ved udgangen af 2003.

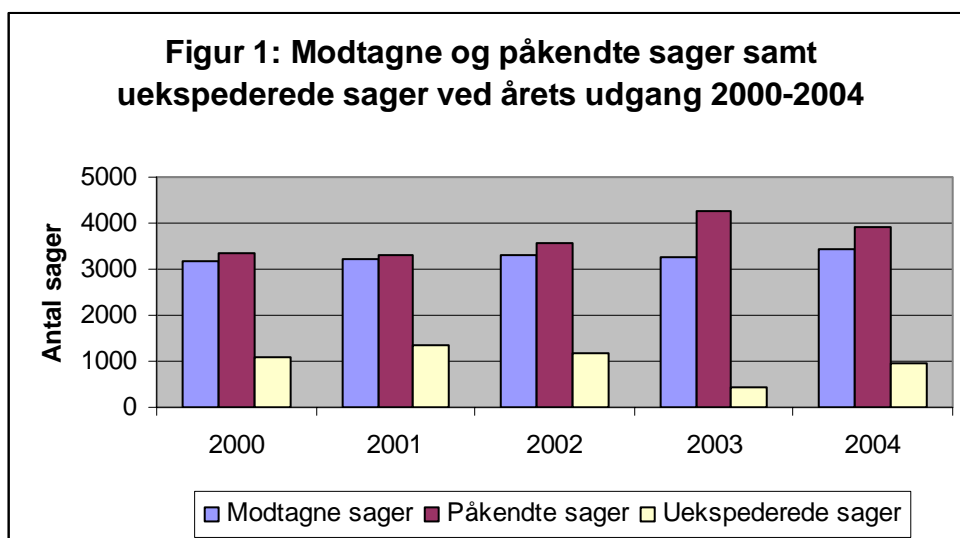
Den betydelige stigning i antallet af uekspederede sager har medført, at den tid, der går fra nævnet modtager en sag, til den tages under ekspedition, den såkaldte liggetid, er øget fra to-tre måneder ved udgangen af 2003 til mellem 2 og 6 måneder ved udgangen af 2004.

En række sager behandles forlods efter en særlig hurtig procedure, typisk fordi spørgsmålet om erstatning er afgjort ved en dom, som nævnet i medfør af offererstatningslovens § 11 a er bundet af, jf. afsnit 7.5 nedenfor.

I 2004 udgjorde disse forlodssager 23,6 % af det samlede antal ansøgninger om erstatning. Det er igennem det meste af 2004 lykkedes at ekspedere forlodssagerne inden en måned fra modtagelsen.

Det skal understreges, at oplysningerne om sagernes liggetid i nævnet ikke omfatter disse 23,7 % af sagerne, men alene de øvrige 76,3 %.

I figur 1 nedenfor illustreres udviklingen i antallet af modtagne og påkendte sager samt antallet af uekspederede sager ved årets udgang gennem de seneste år. Som nævnt ovenfor må oplysningerne for 2004 tages med et vist forbehold.

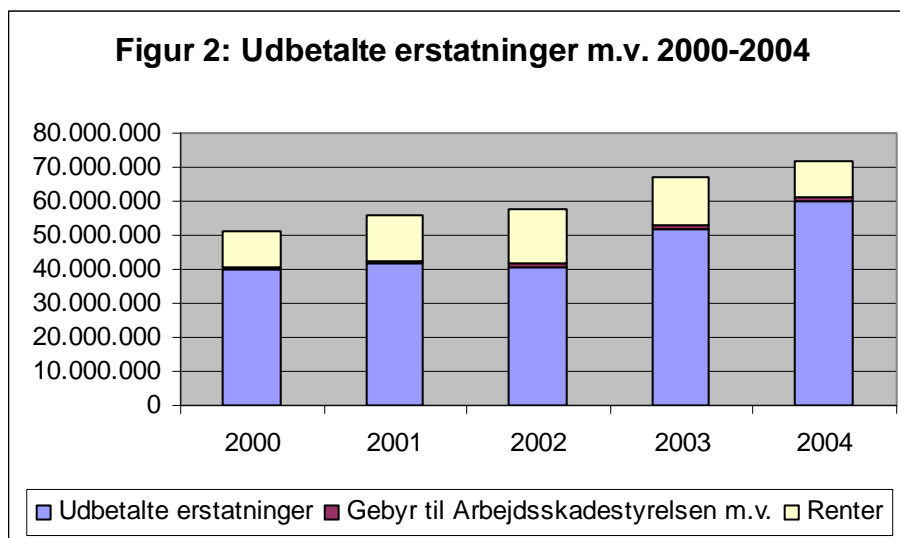

Der foreligger desværre ingen statistiske oplysninger om den tid, der i alt går, fra en sag modtages i nævnet, til en sag er endelig afgjort. Det kan dog oplyses, at den samlede sagsbehandlingstid varierer stærkt fra sag til sag. Desværre er det typisk de sager, hvor skaderne er mest alvorlige, det tager længst tid at behandle. Det skyldes, at erstatningen ikke kan fastsættes, før det ligger fast, hvilke varige skader en ansøger vil få efter tilskadekomsten. Selv om en sag ikke kan afgøres endeligt, vil nævnet i en lang række tilfælde have mulighed for at udbetale en foreløbig aconto godtgørelse eller erstatning af en ikke ubetydelig størrelse.

Nævnet har i 2004 tilkendt erstatning med i alt 60.267.584,14 kr., hvortil kommer gebyrer til Arbejdsskadestyrelsen, honorarer for lægeerklæringer m.v. med i alt 958.748,98 kr. og renter med 10.375.589,88 kr., således at der i medfør af offererstatningsloven i alt er udbetalt 71.601.923 kr. I medfør af offererstatningslovens § 17

lykkedes det i 2004 politiet at inddrive 8.961.798 kr. fra skadevolderne, svarende til 12,5 % af det beløb, der i alt er udbetalt i 2004.

Udviklingen i de udbetalte erstatninger i årene 2000-2004 fremgår nedenfor af figur 2. Som bilag til årsberetningen er endvidere vedhæftet et skema, der viser fordelingen på de enkelte poster af den udbetalte erstatning fra staten i 2004.

Som det ses af figuren, er erstatningsudbetalingen fra staten øget betydeligt i perioden og især fra 2002 til 2003. Dette skyldes dels, at nævnet har ekspederet flere sager i 2003 end i 2002, dels de senere års ændringer af erstatningsansvarsloven. Ændringen pr. 1. januar 2002 af offererstatningslovens § 7 er en anden væsentlig årsag til stigningen. I medfør af offererstatningslovens § 7 skulle nævnet indtil 1. januar 2002 fradrage alle andre beløb, som en ansøger modtog i anledning af skaden, i erstatning fra nævnet. For skader sket den 1. januar 2002 og senere, skal nævnet alene fradrage erstatning fra skadevolderen og arbejdsskadesikringen samt erstatning for konkrete udgifter fra andre i erstatningen fra nævnet, hvorimod erstatning i øvrigt fra private forsikringer og sociale ydelser ikke længere skal fradrages. Ændringerne af erstatningsansvarsloven og offererstatningsloven er trådt i kraft på forskellige tidspunkter i 2002 og 2003 og er alene gældende for skader sket efter ikrafttrædelsestidspunktet. Ændringerne er derfor endnu ikke slået fuldt igennem. Der må derfor også i de kommende år forventes betydeligt øgede erstatningsudbetalinger. Med hensyn til renter er der fra 2002 til 2004 sket et betragteligt fald i udbetalingen heraf. Det skyldes ændringen af erstatningsansvarslovens § 16, der medfører, at erstatning efter loven først forrentes fra en måned efter, erstatningen kan kræves betalt. Til gengæld fastsættes erstatningens størrelse nu efter de satser, der er gældende, når erstatningen kan kræves betalt.

Udgifterne til driften af Erstatningsnævnets sekretariat udgjorde i 2004 omkring 5,3 mio. kr. Heraf udgjorde lønudgifter omkring 3,2 mio. kr. og udgifter til øvrig drift (husleje, kontorhold, medarbejderudvikling m.v.) 2,1 mio. kr. I udgifterne til øvrig drift

indgår tillige en væsentlig del af de ekstraordinære udgifter til nævnets nye elektroniske journal- og sagsbehandlingssystem, der blev taget i brug i marts 2004.

Hovedtallene i nævnets regnskab for 2004 fremgår af skemaet nedenfor.

Regnskab 2004:

Kr.	Løn	Øvrig drift	I alt
Indtægter		- 3.754	3.754
Udgifter	3.215.899	2.126.976	5.342.875
Resultat, brutto	-3.215.899	-2.123.222	-5.339.121
Bevilling inkl. TB	4.200.000	1.800.000	6.000.000
Resultat, netto	984.101	-323.222	660.879
Videreførsel fra 2003	0	-25.677	-25.677
Videreføres til 2005	984.101	-348.899	635.202

Overskuddet på nævnets regnskab for 2004 fremkommer, fordi nævnet i slutningen af 2004 fik tilsagn om en tillægsbevilling. Det er hensigten, at overskuddet skal anvendes til en midlertidig styrkelse af sekretariatet i 2005 med henblik på igen at reducere antallet af ubehandlede sager i nævnet.

Fra den 15. oktober 2004 henhører Erstatningsnævnets sekretariat organisatorisk under Civilstyrelsen, der er en nyoprettet styrelse under Justitsministeriet. Sekretariatet har således ikke nogen særskilt bevilling fremover.

Yderligere oplysninger om Erstatningsnævnets økonomiske forhold skal derfor søges i Civilstyrelsens årsrapport for 2004.

5 OPFYLDELSE AF NÆVNETS OG SEKRETARIATETS MÅL FOR 2004

Gennem de senere år har nævnet hvert år fastsat en række indsatspunkter og målsætninger for det kommende år. Indsatspunkterne og målsætningerne er løbende tilgængelige via nævnets hjemmeside.

Målene for 2004 og deres opfyldelsesgrad fremgår af skemaet nedenfor.

Resultatmål	Opfyldelsesgrad	Bemærkninger
1. Antallet af ubehandlede sager reduceres fra 468 til 350 pr. 1. december 2004	Målet er ikke opfyldt	Antallet af ubehandlede sager var pr. 1. december 2004 steget til 846 sager
2. Der iværksættes en målrettet indsats for at øge de forvaltningsretlige kom-	Målet er opfyldt	Der er udarbejdet en række vejledninger og gennemført undervisning, der samlet

petencer i nævnet		set har været medvirkende til at øge opmærksomheden på god forvaltningsskik
3. Nævnets formidling af afgørelser og information til borgerne i øvrigt moderniseres og udvikles i en mere tidssvarende retning	Målet er opfyldt	Samtlige standardkoncepter er gennemgået og rettet efter behov
4. Arbejdet med at udvikle værktøjer til måling af nævnets sagsbehandlingstider og produktiviteten i nævnet fortsættes	Målet er ikke opfyldt	De mange problemer, der har været i forbindelse med implementeringen af nævnets nye journal- og sagsbehandlingssystem, har ikke gjort det muligt at afsætte ressourcer til dette arbejde.
5. Økonomistyringen i nævnet forbedres	Målet er opfyldt	

Det har været væsentligt for nævnet i 2004 at fastholde en positiv udvikling i antallet af ubehandlede sager, samtidig med at den forvaltningsretlige kvalitet af nævnets afgørelser løbende er blevet forbedret.

Som nævnt ovenfor har implementeringen af nævnets nye elektroniske journal- og sagsbehandlingssystem medført så mange vanskeligheder, at det ikke har været muligt at leve op til målet om en nedbringelse af antallet af ubehandlede sager. Sekretariatet har således oplevet i alt 15 arbejdsdage i 2004, hvor nævnets elektroniske journal- og sagsbehandlingssystem har været helt ude af drift. På disse dage har det kun været muligt at udføre arkivarbejde og lignende i sekretariatet. Dertil kommer mange andre dage, hvor produktiviteten i nævnet har været nedsat på grund af Edb-problemer.

Endvidere har sekretariatet pr. 1. juni 2004 af økonomiske årsager måttet reducere medarbejderstaben med en overassistent.

Henset hertil er det positivt, at det trods alt gennem det meste af 2004 er lykkedes at ekspedere nævnets forlodssager, jf. ovenfor under punkt 4, inden en måned fra modtagelsen.

Det er ligeledes positivt, at det i 2004 er lykkedes at opfylde de fastsatte mål vedrørende en øget forvaltningsretlig kvalitet og forbedring af nævnets formidling af sine afgørelser.

Sekretariatet vil i 2005 fortsætte det systematiske arbejde med at nedbringe antallet af ubehandlede sager, der blev iværksat i 2003. Endvidere er det sekretariatets håb at kunne nedsætte sagsbehandlingstiden for de ovenfor omtalte forlodssager yderligere.

Pr. 15. oktober 2004 hører Erstatningsnævnets sekretariat som også tidligere nævnt organisatorisk under Civilstyrelsen, der er en nyoprettet styrelse under Justitsmini-

steriet. Sekretariatets ændrede organisatoriske status vil formentlig medføre en del arbejde i 2005, blandt andet skal sekretariatet allerede efter to år på ny flytte til nye lokaler. På sigt er det dog forventningen, at sekretariatets tilknytning til en større organisation vil medføre en mere fleksibel drift af sekretariatet, ligesom der formentlig vil være en rationaliseringsgevinst i forbindelse med løsningen af mange praktiske og administrative opgaver.

6 HVAD BETALER NÆVNET ERSTATNING FOR?

Erstatningsnævnet betaler erstatning for personskade som følge af overtrædelser af straffeloven og for visse afgrænsede personlige ejendele samt mindre kontantbeløb, der er blevet ødelagt eller som mistes i forbindelse med straffelovsovertrædelsen. Nævnet betaler ikke i øvrigt erstatning for tingsskade bortset fra, hvis straffelovsovertrædelsen er begået af den personkreds, der er nævnt i offererstatningslovens § 3, der hovedsageligt omfatter personer, der er tvangsanbragt i institutioner under Kriminalforsorgen. Nævnet betaler ikke erstatning i forbindelse med færdselsforseelser, overtrædelse af politivedtægten og andre lovovertrædelser, der ikke er omfattet af straffeloven.

I det omfang ansøgerens krav betales af skadevolderen eller arbejdsskadeforsikringen, betaler nævnet ikke erstatning. Nævnet betaler heller ikke erstatning for konkrete udgifter, f.eks. helbredelsesudgifter og udgifter som følge af beskadiget beklædning, hvis disse udgifter dækkes af ansøgerens forsikringsselskab eller andre.

I øvrigt betaler nævnet erstatning efter dansk rets almindelige regler. Det betyder blandt andet, at erstatningen udmåles efter reglerne i erstatningsansvarsloven, og at nævnet har mulighed for at nedsætte erstatningen eller helt lade den bortfalde, hvis ansøgeren har udvist en egen skyld, der berettiger til det.

7 KONKRETE AFGØRELSER FRA NÆVNET

7.1 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 1 – LOVENS DÆKNINGSOMRÅDE

7.1.1 Nævnets stillingtagen til, om skaden skyldes en overtrædelse af straffeloven

Som omtalt ovenfor betaler nævnet kun erstatning for skader, der er sket som følge af overtrædelse af straffeloven. Hvis dette spørgsmål ikke er afgjort ved dom, foretager nævnet en selvstændig vurdering af, hvorvidt den anmeldte hændelse falder inden for straffelovens område, både for så vidt angår det objektive gerningsindhold og det subjektive forsæt.

N.j.nr. 12-00030-2004 Ansøger var ansat i en dansk organisation, der formidler adoptioner. I forbindelse med sit arbejde rejste ansøger til Guatemala for at hjembringe et barn til Danmark. Hjemrejsen skete via Mexico. Her blev ansøger tilbageholdt af de mexicanske myndigheder, der var af den opfattelse, at adoptionspapirerne for

barnet ikke var i orden. Tilbageholdelsen varede i omkring 1½ døgn, hvorefter ansøger blev løsladt ved den danske udenrigstjenestes mellemkomst. Under tilbageholdelsen blev ansøger både afhørt og lægeundersøgt flere gange. Ansøger søgte nævnet om erstatning og gjorde i den forbindelse gældende, at de mexicanske myndigheder i forbindelse med tilbageholdelsen havde udsat hende for en nedsættende og grov behandling, der var omfattet af straffeloven. Nævnet meddelte afslag på erstatning efter offererstatningsloven. Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på, at ansøger ikke havde været udsat for en straffelovsovertrædelse. Nævnet fandt derudover ikke, at forholdet var omfattet af de få tilfælde, hvor skader sket i udlandet er omfattet af offererstatningsloven. Nævnet henviste til, at bestemmelsen i lovens § 1, stk. 3, alene giver nævnet adgang til at yde "billighedserstatning". Det vil sige, at erstatningsøgende ikke har et retskrav på erstatning efter bestemmelsen. Efter forarbejderne til bestemmelsen er den kun tænkt anvendt i relativt begrænset omfang. Nævnet fandt ikke, at skaden faldt ind under de få tilfælde, der er tænkt omfattet af bestemmelsen, idet nævnet herved lagde vægt på, at tilskadekomsten var sket i forbindelse med et andet lands myndighedsudøvelse, der ikke udgjorde en overtrædelse af straffeloven.

Som omtalt nedenfor under afsnit 7.5 er Erstatningsnævnet bundet af rettens dom for så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger en straffelovsovertrædelse. Har påtalen været begrænset af procesøkonomiske årsager, kan der dog være tilfælde, hvor Erstatningsnævnet uanset en frifindende dom kan tage stilling til spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger en straffelovsovertrædelse.

N.j.nr. 13-00009-2004 Ansøger havde været på en hundetræningsbane for sammen med andre at træne med sin hund. De havde lavet en øvelse, hvor træneren med et bideærme på skulle flygte med en 9 mm signalpistol i hånden. Ansøgers hund skulle bringe træneren til standsning, hvorefter træneren skulle slippe pistolen. Ansøger skulle herefter dække sin hund af og samle pistolen op. I forbindelse med øvelsen glemte ansøger imidlertid at samle pistolen op. Træneren samlede derfor pistolen op og pegede skråt frem mod jorden foran ansøger og sagde i sjov "Bang, du er død" eller lignende for at illustrere, at ansøger havde glemt en væsentlig ting. Pistolen gik af, og ansøger blev ramt af krudtslam i armen. Træneren blev efterfølgende tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 252, stk. 1, ved af grov kådhed eller på lignende hensynsløs måde at have forvoldt nærliggende fare for ansøgers liv og førlighed. Retten frifandt træneren. Retten fandt, at det ikke ud fra de foreliggende oplysninger kunne afvises, at skuddet var gået af ved en fejltagelse. Det var derfor ikke tilstrækkeligt godtgjort, at skadevolderen havde haft forsæt til at skyde mod ansøger og dermed udsætte hende for fare. Ved indsendelsen af erstatningsansøgningen gjorde ansøgers advokat gældende, at skaden – uanset den skete frifindelse – skulle betragtes som en voldskade, der var omfattet af offererstatningsloven. Nævnet afslog ansøgningen med henvisning til den frifindende dom. Advokaten bad herefter nævnet genoverveje sagen. Advokaten gjorde nu gældende, at frifindelsen alene var et resultat af anklagemyndighedens tiltaleovervejelse, og at retten havde været bundet af anklagemyndighedens påstand. Efter advokatens opfattelse kunne der være rejst tiltale for uagtsom legemsbeskadigelse efter straffelovens § 249. Nævnet fastholdt sit afslag. Nævnet bemærkede i sin afgørelse, at retten under visse betingelser ikke er udelukket fra at henføre det påtalte forhold under en anden straffebestemmelse end den, anklagemyndigheden har påstået anvendt, jf. retsplejelovens § 908, stk. 4. Det var endvidere nævnets opfattelse, at selv hvis der var blevet rejst subsidiær tiltale for overtrædelse af straffelovens § 249, ville skadevolderen formentlig stadig være blevet frifundet. Nævnet fandt det tvivl-

somt, om den eventuelle uagtsomhed, som skadevolderen måtte have udvist, ville være tilstrækkelig til en domfældelse. Nævnet lagde herved vægt på rettens bemærkninger om, at det ikke kunne afvises, at skuddet var gået af ved en fejltagelse. Der var næppe tale om betydelig skade på legeme eller helbred, hvilket kræves efter straffelovens § 249. Det var derfor nævnets opfattelse, at episoden måtte betragtes som et tragisk, men hændeligt uheld. Nævnet bemærkede, at nævnet ikke havde taget stilling til, om træneren havde udvist en uagtsomhed, som kunne have pådraget ham et civilretligt erstatningsansvar efter den almindelige culperegulering. Dette var imidlertid ikke ensbetydende med, at den eventuelt udviste uagtsomhed også var tilstrækkelig tilregnelig efter straffeloven.

7.1.2 Særligt om plejepersonales tilskadekomst i arbejdstiden

Som omtalt i årsberetningen for 2003, afsnit 7.1.2, udgør plejepersonale, der kommer til skade, fordi en patient opfører sig voldsomt eller decideret voldeligt, en særlig tilfældegruppe. Det samme gør sig gældende for pædagoger, der udsættes for voldsom adfærd i forbindelse med deres arbejde.

Nævnet har gennem de seneste år oplevet en stor stigning i antallet af sager inden for disse grupper.

Da sagerne sjældent anmeldes til politiet, må de som regel afgøres på grundlag af ansøgerens egen beskrivelse af hændelsesforløbet. Erstatningsnævnet indhenter derudover altid en udtalelse fra arbejdsgiveren, ligesom der ofte vil indgå beskrivelser af hændelsesforløbet fra kolleger i nævnets afgørelsesgrundlag.

Nævnet tager på dette grundlag stilling til, om nævnet kan dispensere fra kravet om politianmeldelse i offererstatningslovens § 10, jf. nedenfor afsnit 7.4.1.

Hvis nævnet dispenserer fra kravet om politianmeldelse, skal der dernæst tages stilling til, om det beskrevne hændelsesforløb udgør en overtrædelse af straffeloven.

Beskrivelser af hændelsesforløbet, der ikke er udarbejdet i umiddelbar forlængelse af den hændelse, der søges erstatning i anledning af, kan almindeligvis ikke tillægges samme vægt som beskrivelser, der er udarbejdet i umiddelbar forlængelse af hændelsesforløbet.

Efter nævnets praksis må en hændelse for at kunne anses for omfattet af straffeloven og dermed offererstatningsloven være retsstridig, forsætlig og kvalificeret.

I den forbindelse må der tages hensyn til, at arbejde i plejesektoren og som pædagog sædvanligvis involverer mere fysisk kontakt med personer end arbejde i andre brancher.

Nævnet anser derfor ikke almindelig modstand i forbindelse med fastholdelse for retsstridig.

I kravet om forsæt ligger, at handlingen skal være "villet" i form af et bevidst angreb.

I kravet om, at handlingen skal være kvalificeret, ligger, at der skal være tale om egentlig vold. Småtjatteri, tilfældig slåen ud med armene o.l. er således ikke omfattet af straffeloven.

N.j.nr. 11-00258-2004 Ansøger var socialpædagog i en specialklasse for socio-emotionelt skadede drenge. Nævnet modtog forskellige beskrivelser af hændelsesforløbet fra ansøgeren og arbejdsgiveren. Ifølge ansøgerens egen beskrivelse af hændelsesforløbet skulle han følge en urolig 12-årig dreng ud af klassen, da drengen pludselig vendte sig om og slog ud efter hans ansigt. Ansøgeren holdt begge hænder op for at afværge slaget og blev ramt på venstre hånds tommelfinger. På grund af slagets kraft blev tommelfingeren tvunget bagover og ledbåndene revet over. Ansøgeren beskrev, at drengen sædvanligvis var rolig og omgængelig, men at han samtidig havde været involveret i episoder med vold og trusler om vold. I det daglige arbejde indgik der derfor særlige forholdsregler vedrørende drengen. Arbejdsgiveren beskrev, at ansøgeren i forbindelse med nyt arbejde skulle føre den urolige dreng ud af klassen. Da ansøgeren og eleven var kommet ud, satte eleven sig til modværge og slog sig fri. Under episoden fik ansøgeren revet ledbåndene over. Nævnet afslog ansøgningen. Nævnet begrundede sit afslag med, at det på grund af de uoverensstemmende udtalelser ikke kunne lægges til grund, at ansøgeren havde været udsat for en retsstridig adfærd, der udgjorde en overtrædelse af straffeloven under sådanne omstændigheder, at ansøgeren var berettiget til erstatning.

N.j.nr. 11-01195-2004 Ansøgeren søgte om erstatning efter 3 forskellige episoder med 2 børn fra 4. og 5. klasse. Ved den første episode greb ansøgeren ind over for en 11-årig elev, som slog på en skolekammerat i musiktimen. Da ansøgeren greb fat i drengen for at stoppe ham, slog drengen ham flere gange i brystet og på skulderen. Da ansøgeren herefter forsøgte at tage fat om drengen for at holde ham fast, blev ansøgeren tildelt flere spark samt et slag, så hans briller røg af. Ved den anden episode forsøgte ansøgeren at hindre den samme dreng i at sparke og spytte på en anden elev. Ansøgeren greb flere gange drengen om håndledet for at stoppe ham, og hver gang ansøgeren slap ham, blev han enten slået eller sparket af drengen. Drengen kaldte ham endvidere diverse skældsord. Den tredje episode vedrørte en anden dreng, som ikke ville gå i bad efter en gymnastiktime. Da drengen forsøgte at forlade omklædningsrummet, stillede ansøgeren sig i vejen for ham. Drengen blev så vred over dette, at han flere gange sparkede ansøgeren over skinnebenene, mens han råbte efter ham. Nævnet fandt, at eleverne ved de tre hændelser havde udvist en upassende og uacceptabelt adfærd, der arbejdsmæssigt og pædagogisk havde berettiget ansøger til at gribe ind. Nævnet afslog dog alligevel ansøgningen, fordi episoderne og de voldelige udfald, som eleverne havde rettet mod ansøger ikke gik ud over, hvad ansøger som underviser og pædagog kunne forvente i situationen. En eventuel personskade ved episoderne kunne derfor ikke anses for forvoldt ved en retsstridig adfærd, der udgjorde en overtrædelse af straffeloven under sådanne omstændigheder, at ansøger efter offererstatningslovens § 1, stk. 1, jf. § 6, jf. § 6 a, var berettiget til erstatning eller godtgørelse efter offererstatningsloven.

7.1.3 Direkte og indirekte skadelidte

Nævnet betaler som udgangspunkt kun erstatning til ansøgere, der er direkte forurettede ved en straffelovsovertrædelse. Det vil sige, at man ikke kan få erstatning, hvis man blot har været vidne til en straffelovsovertrædelse.

N.j.nr. 13-00030-2004 Ansøgeren var på arbejde som ekspedient. Ansøgeren gik et øjeblik væk fra kassen for at tage en fotokopi. Ansøgeren hørte et brag, og hun vendte sig om og så en mand ligge hen over disken med hånden i kasseapparatet. Ansøgeren råbte "han tager pengene", hvorpå gerningsmanden stak af. Nævnet fandt ikke, at der havde været tale om en straffelovsovertrædelse rettet mod ansøgeren, jf. offererstatningslovens § 1, stk. 1, og afslog ansøgningen om erstatning. Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på, at ansøgeren alene havde været vidne til tyveriet på sin arbejdsplads. Nævnet lagde endvidere vægt på, at ansøgeren ikke var udsat for trusler eller lignende i forbindelse med tyveriet.

Man kan dog have været så tæt på begivenhedernes centrum, at man er erstatningsberettiget.

Herom henvises til årsberetningen for 2003, afsnit 7.1.3.

7.1.4 Årsagssammenhæng

For at kunne få erstatning fra nævnet må der være årsagssammenhæng mellem den begåede straffelovsovertrædelse og skaden.

N.j.nr. 11-01275-2004 Skadevolderen var tiltalt for at have taget hårdt fat omkring armene på ansøger og kastet hende mod hendes bil, slået og sparket hende på kroppen samt taget hårdt fat i håret på hende og trukket hende rundt. Retten lagde til grund, at tiltalte havde taget hårdt fat om armen på ansøger, da han trængte hende tilbage til bilen, og at hans greb medførte blodudtrædninger. Det kunne derimod ikke med den til domfældelse fornødne sikkerhed fastslås, at tiltalte i øvrigt havde udøvet vold mod ansøgeren. Det fremgik af sagen, at ansøgeren havde haft stigende problemer med helbredet siden overfaldet, bl.a. tiltagende migræneanfald. Hun led endvidere af stærke spændinger omkring nakken samt hukommelsesproblemer. Efter rettens bevisbedømmelse fandt nævnet, at ansøgeren alene var berettiget til erstatning for følgerne af den beskedne vold, skadevolderen var dømt for at have udøvet, dvs. et hårdt greb om hendes arm. Nævnet fandt ikke, at der var årsagssammenhæng mellem den vold, skadevolderen var dømt for at have udøvet, og de omfattende helbredsmæssige skader.

N.j.nr. 11-01373-2004 To skadevoldere var tiltalt for at have sparket, slået samt smidt en ølkasse i hovedet på ansøgeren, hvorved der opstod skade, herunder benbrud. Retten lagde til grund, at ansøgeren blev slået af den ene skadevolder. De tumlede rundt. Ansøgeren blev liggende med et brækket ben. Det var ikke bevist, at skadevolderen sparkede ansøgeren. Det kunne ikke fastslås, hvorfor benet var brækket, muligvis var det sket, fordi det var kommet i klemme mellem gaden og fortovskanten. Det blev videre lagt til grund, at den anden skadevolder smed en ølkasse ned mod ansøgeren, da denne lå på jorden, hvorved ansøgeren blev ramt i hovedet. Begge skadevolderne havde efter det anførte øvet vold mod ansøgeren. Det var ikke bevist, at an-

søgerens ben var brækket som følge af et spark eller som følge af kastet med ølka- sen. Selv om retten således ikke kunne fastslå, hvordan ansøgerens ben brækkede, fandt nævnet, at ansøgeren var berettiget til erstatning for de skader, der fulgte af det brækkede ben. Nævnet lagde vægt på, at ansøgeren kom til skade med benbrud i forbindelse med de tiltaltes vold. Nævnet fandt derfor, at disse skader i hvert fald måtte anses som uagtsomme erstatningspådragende følger af skadevoldernes voldsudøvelse.

Et særligt spørgsmål kan opstå med hensyn til, om den skete skade var påregnelig for skadevolderen og således en adækvat følge af straffelovsovertrædelsen.

N.j.nr. 11-00975-2004 Ansøger stod på fortovet, da en ukendt person på den anden side af gaden råbte ham an. Ansøger kunne ikke høre, hvad personen sagde, og gik derfor over på den anden side af gaden. Da ansøger kom over på den anden side, sprøjtede personen en tåregaslignende væske i ansigtet på ansøger. Ansøger kunne herefter ikke se noget og tumlede over på den anden side af gaden og ind på fortovet, hvor han med sin højre hånd og arm ramte en butiksrude, så ruden blev knust. Ansøger skar derved sin højre hånd, som efterfølgende blev syet med 21 sting. Ved politiets ankomst til stedet måtte afhøring af ansøger opgives, dels fordi han skulle i behandling, dels fordi han skønnedes meget beruset. Nævnet afslog en ansøgning om erstatning som følge af skaden på ansøgers højre hånd med den begrundelse, at der ikke var tale om en skade, som gerningsmanden kunne forudse ville opstå, da han sprøjtede ansøger i ansigtet med tåregas. Nævnet lagde vægt på, at der måtte have været tale om et hårdt slag, siden ansøgers hånd gik igennem butiksruden.

7.1.5 Straffelovsovertrædelser begået i udlandet

Efter offererstatningslovens § 1, stk. 3, betaler staten kun i særlige tilfælde erstatning for skader, der er sket uden for Danmark, og kun, hvis ansøger har bopæl i Danmark, har dansk indfødsret eller gør tjeneste for en dansk udenrigsrepræsentation. Erstatning kan endvidere betales til ansøgere, der har bopæl i Danmark, og som kommer til skade i forbindelse med deres erhvervsudøvelse i udlandet. Bestemmelsen er ifølge forarbejderne tiltænkt et snævert anvendelsesområde.

N.j.nr. 23/2004 Tiltalte blev dømt for ved et truckstop i Spanien at have sparket ansøgeren i maven, slået ansøgeren i hovedet og i maven samt skubbet ansøger omkuld i forbindelse med, at tiltalte spændte ben for ansøgeren. Det fremgik af sagen, at ansøgeren som lastbilchauffør havde opholdt sig på en rasteplass sammen med en anden chauffør. Et par danske chauffører, som de ikke kendte i forvejen, havde sat sig ved deres bord. Efter en diskussion med tiltalte var ansøgeren gået udenfor, og tiltalte var fulgt efter ham og havde herunder slået og sparket ham. Nævnet fandt, at skaden var sket i forbindelse med ansøgers erhvervsudøvelse og derfor omfattet af offererstatningslovens § 1, stk. 3, 2. pkt.

Se tillige **N.j.nr. 12-00030-2004** omtalt ovenfor under afsnit 7.1.1.

7.1.6 Erstatning for sædvanlige personlige ejendele

Efter offererstatningslovens § 1, stk. 2, betales der ud over erstatning for personskade også erstatning for tøj og andre sædvanlige personlige ejendele, herunder mindre kontantbeløb, som skadelidte havde på sig, da personskaden blev forvoldt.

N.j.nr. 2636/2003 Ansøgeren havde været udsat for et røveri. I den forbindelse havde han fået stjålet et ur til en værdi af 75.000 kr. og et collier til en værdi af 13.400 kr. Ansøgerens forsikringsselskab havde betalt erstatning med 32.060 kr. Nævnet afslog at betale erstatning for effekterne, idet nævnet ikke fandt, at et collier og et ur til en samlet værdi af 88.400 kr. kan anses for sædvanlige personlige ejendele. Nævnet fandt, at ansøger alene var berettiget til erstatning på 5.000 kr. Da ansøgeren allerede havde modtaget mere end dette beløb fra sit forsikringsselskab, meddelte nævnet afslag, idet det af offererstatningslovens § 7, stk. 1, fremgår, at nævnet ikke kan betale erstatning, såfremt skaden dækkes fra anden side f.eks. forsikring.

Efter nævnets faste praksis ydes der ikke erstatning for kontantbeløb ud over 1.000 kr. Nævnet har i 2004 haft lejlighed til at diskutere, om dette beløb burde forhøjes. Nævnet fandt dog ikke anledning hertil. Nævnet lagde i den forbindelse vægt på, at den udbredte brug af betalingskort mindsker behovet for at færdes med kontantbeløb på sig.

N.j.nr. 11-01790-2004 Ansøgeren søgte om erstatning for pung, ødelagt tøj og mistede kontanter med i alt 33.800 kr. I retten oplyste ansøgeren, at hun havde fået 12.000 kr. i erstatning fra sit forsikringsselskab. Ingen af de to beløb var nærmere specificeret. Efter offererstatningslovens § 7, stk. 1, betaler nævnet ikke erstatning for konkrete udgifter, hvis skaden dækkes fra anden side fx forsikring. Nævnet lagde til grund, at ansøgeren havde fået dækket pung, ødelagt tøj og mindst 1.000 kr. i kontanter fra sit forsikringsselskab. Nævnet afslog derfor ansøgningen.

7.2 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 6 A

7.2.1 Nedsættelse pga. egen skyld eller accept af risiko

Efter offererstatningslovens § 6 a finder dansk rets almindelige regler anvendelse ved nævnets afgørelser, herunder reglerne om nedsættelse eller bortfald af erstatningen på grund af ansøgerens medvirken til skaden eller accept af risikoen for skade.

N.j.nr. 11-01087-2004 Ansøgeren arbejdede som kontrollør ved en håndboldkamp og havde i den forbindelse bedt en tilskuer, som stod bag det ene mål mellem baglinjen og tilskuerpladserne, om at sætte sig op på sin plads. Da tilskueren ikke gjorde dette, bad ansøgeren ham om at forlade hallen. Tilskueren ville dog ikke forlade hallen. Ansøgeren og en kollega førte derfor tilskueren ud af hallen under anvendelse af magt (førergreb). På vej ud af hallen fik tilskueren slået sig løs og slog ansøgeren i ansigtet med knyttet hånd. I forbindelse med straffesagen mod skadevolderen udtalte landsretten, at ansøgerens magtanvendelse havde været uberettiget, idet betingelserne for privat anholdelse ikke havde været til stede, og idet ansøgeren ikke havde større kompetence til magtanvendelse end enhver anden borger. Landsretten fandt, at ansøgerens uberettigede magtanvendelse måtte indgå som et moment ved straffastsættelsen over for skadevolderen og udmålte en betinget straf. På baggrund af landsrettens be-

mærkninger om den uberettigede magtanvendelse nedsatte nævnet herefter ansøgerens erstatning med 1/3.

7.3 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 7 – FRADRAG I ERSTATNINGEN PÅ GRUND AF BETALING FRA ANDEN SIDE

Efter offererstatningslovens § 7, stk. 1, betaler nævnet ikke erstatning, hvis ansøgers skade godtgøres af skadevolderen eller dækkes af forsikringsydelser eller andre ydelser, der har karakter af virkelig skadeserstatning. Nævnet betaler endvidere ikke erstatning, i det omfang skaden er en arbejdsskade og godtgøres af arbejdsgiverens forsikring. Det fremgår af den nugældende arbejdsskadesikringslovs § 77 og den tidligere gældende lov om sikring mod følger af arbejdsskade § 59.

For skader sket forud for den 1. januar 2002 foretages endvidere fradrag i erstatningen fra nævnet, hvis ansøgeren modtager sociale ydelser i anledning af skaden eller har tegnet ulykkesforsikring, der dækker skaden.

Nævnet træffer fortsat mange afgørelser i medfør af offererstatningslovens § 7, som den var gældende forud for den 1. januar 2002. Da disse afgørelser efter lovændringen fortsat har en vis interesse, omtales her nedenfor en enkelt sag af mere principiel karakter.

N.j.nr. 11-00362-2004 Ansøgeren var i 2000 udsat for et drabsforsøg. Arbejdsskadestyrelsen vurderede i juni 2003, at ansøgerens erhvervsevnetab som følge af tilskadekomsten var 75 %. Ansøgeren var herefter berettiget til erstatning for tab af erhvervsevne på 1.516.140 kr. Ansøgeren blev imidlertid pr. 01-02-2004 tilkendt førtidspension i medfør af lov om social pension (sammenfattet i LBK nr. 42 af 28-01-2004), som trådte i kraft 01-01-2003. Nævnet besluttede derfor i medfør af offererstatningslovens § 7, stk. 1, som den var affattet på tidspunktet for tilskadekomsten, at fratrage den kapitaliserede værdi af den tilkendte førtidspension. Fradraget blev fastsat til den kapitaliserede værdi af førtidspensionen i 2001, på trods af at de nye regler om førtidspension ikke var gældende i 2001. Det fremgår af § 49, stk. 3, i lov om social pension, at førtidspensionen efter lovens § 16 og i lighed med de fleste andre sociale ydelser reguleres en gang årligt den 1. januar med satsreguleringsprocenten, jf. lov om en satsreguleringsprocent. Hvis de nye førtidspensionsregler havde været trådt i kraft, ville førtidspensionen for enlige i 2001 derfor have været 152.880 kr. Nævnet fratrag derfor 917.280 (6 X 152.880 kr.) i ansøgerens erstatning for tab af erhvervsevne. Nævnet anvendte satsen for 2001, da stationærtidspunktet var i 2001, og ansøgeren var blevet tilkendt erstatning for tabt arbejdsfortjeneste frem til stationærtidspunktet. Ansøgeren gjorde gældende, at nævnet ikke kunne fratrage den kapitaliserede værdi af den tilkendte førtidspension, idet denne form for førtidspension ikke kunne tilkendes på stationærtidspunktet. Nævnet fastholdt sin afgørelse og henviste til, at ansøgeren var blevet tilkendt førtidspension efter de nye regler. Efter offererstatningslovens § 7, som den var affattet på tidspunktet for tilskadekomsten, er det den sociale ydelse, som ansøger faktisk har modtaget som følge af tilskadekomsten, der skal fradrages i erstatningen fra nævnet. Da fradraget skal ske med den værdi, som ydelsen havde på stationærtidspunktet, og da denne værdi ikke direkte kunne udledes af den gældende lov om social pension, måtte nævnet fastsætte værdien skønsmæssigt som angivet ovenfor.

En anden afgørelse, som nævnet i 2004 traf efter offererstatningslovens § 7, stk. 1, som den var affattet på skadestidspunktet, har også interesse, idet resultatet efter den ændrede affattelse af bestemmelsen vil være det samme, i det omfang, der er tale om en ydelse, der kan fratrækkes efter bestemmelsen, som den nu er affattet.

N. j.nr. 11-01084-2004 Ansøgeren søgte blandt andet om godtgørelse for varigt mén. Nævnet anmodede den 07-05-2002 ansøgeren ved sin advokat om at oplyse, hvorvidt ansøgeren på skadestidspunktet havde tegnet forsikring. Nævnet henviste i den forbindelse til den dagældende offererstatningslov § 7, stk. 1, idet nævnet samtidig redegjorde nærmere for betydningen af denne bestemmelse. Ansøgeren anmeldte først skaden til sit forsikringselskab den 23-03-2004. Fristen for anmeldelse til forsikringselskabet udløb den 31-12-2003, idet der ifølge forsikringsaftalelovens § 29 indtræder forældelse 2 år efter udgangen af det år, hvor forsikringstageren fik kendskab til et eventuelt krav om erstatning og til, at det var forfaldent. Nævnet afslog herefter ansøgningen om godtgørelse for varigt mén, idet skaden *burde og kunne* være anmeldt overfor forsikringselskabet inden den 31-12-2003, hvor forældelsen indtrådte.

Ændringen af offererstatningslovens § 7, stk.1, medfører heller ingen ændringer for så vidt angår nedenstående afgørelse. Det skyldes, at erstatning udbetalt i medfør af lov om arbejdsskadesikring også efter ændringen af offererstatningslovens § 7, stk. 1, skal fradrages i erstatning efter offererstatningsloven. Men fradraget sker nu i medfør af arbejdsskadesikringslovens § 77 og erstatningsansvarslovens § 30.

N.j.nr. 11-02182-2004 Ansøgeren var den 14-04-2001 blevet udsat for vold under sit arbejde som dørmand på et diskotek. Diskoteket var nystartet den 11-04-2001, og ansøger var startet i jobbet den 13-04-2001. Nævnet afslog den 24-04-2002 at betale erstatning i forbindelse med tilskadekomsten og henviste kravet til arbejdsgiverens forsikring, da skaden var en arbejdsskade. Nævnet henviste samtidig til § 7, stk. 1, i offererstatningsloven, som den var affattet på tidspunktet for tilskadekomsten. Advokaten meddelte den 06-10-2003, at arbejdsgiverens forsikring først trådte i kraft pr. 16-04-2001 – altså 3 dage efter skaden – hvorfor der ikke kunne ydes dækning herfra. Nævnet henviste herefter den 09-10-2003 ansøgeren til at søge kravet dækket via Arbejdsskadestyrelsen, som forskudsvis udbetaler ydelser, når arbejdsgiveren har undladt at opfylde sin forsikringspligt. Arbejdsskadestyrelsen afslog den 09-09-2004 at anerkende tilfældet som en arbejdsskade, idet sagen ikke var anmeldt inden et år fra skadesdatoen. Nævnet forespurgte herefter advokaten, om ansøgeren havde forsikring, hvilket advokaten undersøgte. Ansøgerens eget forsikringselskab afslog imidlertid den 01-10-2004 at dække skaden, da kravet var forældet ved udgangen af 2003. Nævnet fandt ikke, at den omstændighed, at ansøgeren ikke havde anmeldt skaden rettidigt overfor Arbejdsskadestyrelsen eller sit forsikringselskab kunne medføre, at ansøgeren nu var berettiget til erstatning fra staten. Ansøgeren var allerede ved nævnets skrivelse af 24-04-2002 blevet gjort opmærksom på reglen i offererstatningslovens § 7, hvorfor han burde have undersøgt forsikringsspørgsmålet tidligere.

7.4 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 10

7.4.1 For sen anmeldelse

Efter offererstatningslovens § 10, stk. 1, er det en betingelse for at få erstatning fra staten, at straffelovsovertrædelsen er anmeldt til politiet uden unødigt ophold. Efter nævnets praksis anses dette for at være inden for 24 timer fra gerningstidspunktet.

Efter offererstatningslovens § 10, stk. 2, kan bestemmelsen i stk. 1 fraviges, hvis forholdene taler for det. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis en ansøger på grund af sin tilstand, f.eks. bevidstløshed, har været ude af stand til at indgive politianmeldelse. I så fald regnes fristen for at indgive politianmeldelse først fra det tidspunkt, hvor det var muligt for ansøger at indgive anmeldelse. Også i andre tilfælde kan der på grund af sagens konkrete omstændigheder være grundlag for at se bort fra fristen. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis forbrydelsen er begået på et sted og et tidspunkt, hvor det ikke er muligt at indgive politianmeldelse, jf. nærmere årsberetningen for 2003, afsnit 7.4.1. Det vil dog være en forudsætning for at se bort fra fristen i den forbindelse, at ansøger i øvrigt har taget de nødvendige forholdsregler og f.eks. opsøgt skadestuen eller anden lægehjælp i umiddelbar forbindelse med skaden.

Frygt for repressalier er efter lovens forarbejder ikke en gyldig grund til at undlade at foretage politianmeldelse uden unødigt ophold.

Lykkes det, uanset anmeldelsen ikke er indgivet uden unødigt ophold, at identificere gerningsmanden, ser nævnet i almindelighed bort fra offererstatningslovens § 10, stk. 1.

N.j.nr. 11-00253-2004 Ansøgeren anmeldte den 26-04-2003, at hun var blevet udsat for vold i en port ved sin bopæl. Hun var blevet fastholdt af en ukendt gerningsmand, som havde tildelt hende knytnæveslag i ansigtet med bl.a. brækket kindben til følge. Politiet behandlede sagen som en voldssag, og ansøgeren angav ikke på dette tidspunkt hverken over for politiet eller hospitalet, hvor hun blev undersøgt, at hun mente sig udsat for voldtægtsforsøg. På foranledning af ansøgerens advokat blev ansøgeren genafhørt til sagen den 12-01-2004, dvs. ca. 9 måneder efter hændelsen. Ansøgeren ønskede nu at præcisere, at der efter hendes overbevisning havde været tale om et voldtægtsforsøg. Hun kunne ikke uddybe dette nærmere ud over, at gerningsmanden hele tiden havde forsøgt at presse hende ned at ligge samtidig med, at han forsøgte at få hende ind i gården. Nævnet anså ansøgerens tilskadekomst for omfattet af offererstatningsloven, for så vidt angik den vold, som ansøgeren var udsat for den 26-04-2003. Nævnet afslog derimod at betale godtgørelse for tort efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, idet ansøgeren først foretog anmeldelse af voldtægt ved genafhøringen den 12-01-2004, jf. offererstatningslovens § 10. Nævnet lagde i den forbindelse vægt på, at politiet flere gange i perioden fra anmeldelsen til den 12-01-2004 forgæves havde forsøgt at få kontakt med ansøgeren og hendes advokat. Nævnet afslog ligeledes at betale godtgørelse for ikke-økonomisk skade efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3, i anledning af volden. Nævnet lagde herved vægt på, at der ikke var blevet anvendt våben i forbindelse med overfaldet, og at der næppe ville blive udmålt en fængselsstraf på 1 år eller mere alene for det anmeldte overgreb.

N.j.nr. 11-00324-2004 Den 15-årige ansøger havde natten til den 01-01-2003 været til nytårsfest sammen med en gruppe venner. Ansøgeren og hans venner var kommet i klammeri med en anden gruppe unge ude på vejen. Ansøgeren fik i den forbindelse et knytnæveslag i ansigtet, så han knækkede en fortand. Ansøgeren løb væk fra stedet, men blev indhentet af personer fra den anden gruppe, som gav ham flere knytnæveslag i hovedet. Ansøgeren fik skubbet sig fri og løb igen væk og gemte sig i en have, til han var sikker på, at personerne ikke længere var efter ham. Herefter ringede han hjem og blev hentet af sin storebror og senere kørt på hospitalet. På grund af tumulten kom politiet til stede på vejen efter episoden, men ansøgeren talte ikke med politiet ved denne lejlighed. Det fremgik af politiets rapporter, at ansøgeren først anmeldte forholdet til politiet den 03-01-2003. Nævnet sendte sagens akter i partshøring til ansøgeren, så ansøgeren havde mulighed for at kommentere anmeldelsestidspunktet. Ansøgeren fremkom ikke med bemærkninger. Nævnet afslog derfor erstatningsansøgningen i medfør af offererstatningsansvarslovens § 10, da anmeldelse til politiet 2 døgn efter at forholdet var begået ikke kunne anses for anmeldelse uden unødigt ophold. Ansøger henvendte sig efterfølgende til nævnet med oplysninger om, at politiet nytårsnat ikke havde villet tale med ham, før han havde været på sygehuset. Ansøger oplyste, at han herefter ringede til politiet den 02-01-2003 og fik en tid den 03-01-2003. Nævnet anså herefter forholdet for omfattet af loven. Nævnet lagde vægt på, at det ikke kunne afvises, at ansøgeren havde forsøgt at anmelde forholdet til politiet tidligere end den 03-01-2003. Ved afgørelsen indgik det i nævnets overvejelser, at politiet traditionelt har travlt nytårsnat, hvorfor det ikke kunne udelukkes, at en tidligere henvendelse fra ansøger kunne være blevet afvist.

Se tillige nævnets årsberetning for 2003, afsnit 7.4.1.

N.j.nr. 11-00957-2004 Skadevolderen, der var indlagt på sygehus og delvist lammet, havde været grov og opfarende over for ansøgeren, der arbejdede som sygeplejerske på sygehuset. Skadevolderen ville endvidere ikke acceptere hospitalets rygeforbud. Skadevolderen skulle derfor udskrives, og ansøgeren ville i den forbindelse hjælpe ham i tøjet. Herunder forsøgte skadevolderen at nikke ansøgeren en skalle og i sit forsøg på at undvige skallen, fik ansøgeren et knæk i nakken. Politiet blev tilkaldt for at fjerne den voldelige patient, men der blev ikke optaget rapport vedrørende vold mod ansøgeren. Ansøgeren anmeldte først forholdet til politiet 289 døgn senere. Hun var på dette tidspunkt blev sagt op fra sit arbejde og ønskede nu episoden registreret hos politiet for at kunne opnå erstatning. Nævnet afslog ansøgningen, da sagen var for sent anmeldt. Nævnet lagde vægt på, at ansøgeren ikke ved politiets tilstedeværelse på stedet havde givet udtryk for, at hun ønskede at anmelde vold mod sin person. Det havde derfor ikke været muligt at få skadevolderens forklaring om hændelsesforløbet, idet skadevolderen var død, inden ansøgeren indgav anmeldelse til politiet og ansøgning til nævnet. Nævnet bemærkede, at den omstændighed, at politiet blev tilkaldt, ikke i sig selv kan anses for en anmeldelse, jf. Ugeskrift for Retsvæsen 2004, side 1219 Ø.

N.j.nr. 12-00025-2004 Ansøger, der var en 19-årig mand, var på campingtur sammen med nogle kammerater. Natten mellem søndag og mandag var ansøgeren og hans kammerater i byen. Ansøgeren var beruset og gik ud for at trække lidt frisk luft. Da han gik alene ned ad vejen, som lå næsten helt i mørke, sprang en person på ham bagfra. Gerningsmanden, der var større og stærkere end ansøgeren, holdt ansøgeren nede i græsset og voldtog ham. Ansøgeren fortalte hverken sine venner eller sin kæ-

reste om overgrebet før om onsdagen, fordi han var meget flov over det skete og syntes, det var pinligt. Kæresten overtalte ansøgeren til at melde overgrebet til politiet. Ansøgeren anmeldte herefter voldtægten til politiet om torsdagen. Nævnet afslog erstatningsansøgningen i medfør af offererstatningsansvarslovens § 10, da anmeldelse til politiet 3½ døgn efter at forholdet var begået ikke kunne anses for anmeldelse uden unødigt ophold. Nævnet fandt ikke, at det forhold, at ansøgeren efter overgrebet var flov over det skete og derfor ikke gik til politiet straks, kunne betegnes som sådanne særlige omstændigheder, at nævnet efter lovens § 10, stk. 2, kunne se bort fra den sene anmeldelse.

7.4.2 Krav ikke gjort gældende i retten

Efter offererstatningslovens § 10, stk. 1, er det tillige en betingelse for at få erstatning fra staten, at ansøgeren under en eventuel straffesag mod skadevolderen har nedlagt påstand om erstatning i retten.

N.j.nr. 11-00508-2004 Ansøgeren nedlagde i retten bl.a. påstand om godtgørelse for svie og smerte fra skadestidspunktet den 20-08-1999 til den 18-11-1999 og erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for september-november 1999. Den 01-05-2000 anmodede nævnet ansøgeren om dokumentation for kravene. Ved brev af 02-05-2000 meddelte ansøgerens daværende advokat, at skadevolderen havde betalt saldoen ifølge erstatningsopgørelsen. Advokaten anmodede derfor om, at sagen blev arkiveret. Den 11-05-2000 meddelte nævnet advokaten, at ansøgningen ansås for bortfaldet, idet skaden var dækket fra anden side. Den 06-11-2001 anmodede ansøgerens nye advokat nævnet om at genoptage sagen, idet ansøgeren havde pådraget sig varigt mén og erhvervsevnetab. Herefter forelagde nævnet sagen for Arbejdsskadestyrelsen. Efter modtagelsen af Arbejdsskadestyrelsens udtalelse krævede ansøgeren bl.a. godtgørelse for svie og smerte og erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for perioden fra den 18-11-1999 indtil stationærtidspunktet den 20-02-2000. Nævnet afslog ansøgningen. Nævnet lagde i den forbindelse vægt på, at ansøgerens tidligere advokat måtte anses for at have frafaldet alle krav, der var opstået inden den 02-05-2000, hvor advokaten anmodede nævnet om at arkivere sagen. Nævnet lagde herved også vægt på princippet i offererstatningslovens § 13, jf. dommen i Ugeskrift for Retsvæsen 2003, side 258 H. Advokaten klagede over nævnets afgørelse og anførte bl.a., at den tidligere advokats anmodning om, at nævnet arkiverede sagen ikke kunne anses som et frafald af at gøre yderligere krav gældende, idet der under straffesagen var taget forbehold for yderligere krav. Nævnet fandt ikke, at forbeholdet havde nogen betydning, idet advokatens anmodning om, at sagen blev arkiveret, blev fremsat efter straffesagens afslutning. Endvidere bemærkede advokaten, at nævnets afslag på at tilkende ansøgeren godtgørelse for svie og smerte og tabt arbejdsfortjeneste medførte, at nævnet ligeledes burde have afslået en samtidig fremsat ansøgning om godtgørelse for varigt mén og erstatning for tab af erhvervsevne. Nævnet var ikke enig heri, idet nævnet ikke fandt, at det kunne lægges til grund, at ansøgeren, da den tidligere advokat anmodede nævnet om at arkivere sagen, var klar over, at hun havde et erstatningskrav vedrørende varigt mén og tab af erhvervsevne.

Bliver kravet ikke prøvet i forbindelse med straffesagen, eller betaler skadevolderen ikke det beløb, han er blevet dømt til at betale, kan ansøgeren fremsende sagen til

nævnet via politiet. Det er ikke nødvendigt først føre en civil sag mod skadevolderen eller at søge kravet inddrevet via fogedretten.

Nævnet kan som udgangspunkt ikke tilkende en højere erstatning end påstået i retten, jf. de nedenfor under afsnit 7.13.1 refererede afgørelser N.j.nr. 12-00207-2004, 12-00208-2004, 12-00209-2004 og 12-00213-2004.

7.5 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 11 A – ERSTATNINGSNÆVNETS STILLINGTAGEN TIL SAGER, HVORI DER FORELIGGER DOM

Efter offererstatningslovens § 11 a, stk. 1, betaler nævnet erstatning i overensstemmelse med en eventuel dom om erstatningsspørgsmålet. Efter § 11 a, stk. 2, gælder dette dog ikke, hvis skadevolderen har anerkendt ansøgerens erstatningskrav, og kravet derfor ikke er prøvet af retten.

Offererstatningslovens § 11 a har stor praktisk betydning for nævnet. Reglen i stk. 1 er medvirkende til, at nævnet kan afgøre et stort antal sager umiddelbart i forbindelse med modtagelsen, jf. ovenfor under afsnit 4, hvorimod reglen i stk. 2 medfører, at nævnet i andre sager må foretage en selvstændig sagsbehandling, selv om erstatningsspørgsmålet har været drøftet under straffesagen.

Efter offererstatningslovens § 11 a, stk. 3, kan nævnet uanset reglen i offererstatningslovens § 11 a, stk. 1, tilkende en ansøger en højere erstatning end fastsat ved dommen, hvis omstændighederne taler for det. Denne bestemmelse er dog uhyre sjældent brugt, jf. årsberetningen for 2003, afsnit 7.5 og de nedenfor under afsnit 7.13.1 refererede afgørelser N.j.nr. 12-00207-2004, 12-00208-2004, 12-00209-2004 og 12-00213-2004.

Erstatningsnævnets bundethed af straffedommen omfatter også rettens vurdering af skyldsspørgsmålet, jf. den ovenfor under afsnit 7.1.1 refererede N.j.nr. 13-00009-2004.

7.6 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 13 – TOÅRSFRISTEN

Medmindre der foreligger særlige grunde, kan Erstatningsnævnet ikke behandle en ansøgning, der er indgivet over 2 år efter, at lovovertrædelsen er begået. Det følger af offererstatningslovens § 13. Fristen kan fraviges, hvis der foreligger særlige grunde, f.eks. hvis ansøger først har fået kundskab om forbrydelsen lang tid efter, at den er begået. Efter nævnets praksis regnes fristen altid først fra, der foreligger endelig dom i sagen, eller, hvis sagen ikke har været behandlet ved domstolene, fra efterforskningen er afsluttet.

Nævnets praksis er i de seneste år strammet noget, således at der nu meddeles afslag på ansøgninger indgivet over to år efter endelig dom eller efterforskningens afslutning, medmindre der foreligger en god undskyldning for, at ansøgningen ikke er indgivet tidligere. Dette vil sjældent være tilfældet, hvis ansøgeren allerede fra et tidspunkt under efterforskningen har været repræsenteret ved advokat, eller hvis det, allerede kort efter lovovertrædelsen blev begået, har været klart for ansøgeren, at han har lidt alvorlig personskade, og der ikke har været særlige hindringer for at fremsætte kravet.

Om forældelse i medfør af 1908-loven henvises til afsnit 7.15 nedenfor.

N.j.nr. 3116/2003 Ansøgeren kom til skade den 20. oktober 2000. Der blev afsagt dom i sagen, der blev behandlet som en tilståelsessag, den 7. februar 2001. Den ene tiltalte blev dømt for at have skubbet ansøgeren ind i ruden til en café og den anden for herunder at have sparket ansøgeren, som på det tidspunkt lå ned, nogle gange på kroppen. Ansøgerens advokat fremsendte sagen til politiet i november 2003. Den blev modtaget i nævnet i december 2003. Det fremgik af sagen, at advokaten allerede i marts 2001 rettede henvendelse til politiet med forespørgsel om, hvorfor ansøgeren ikke havde været indkaldt til retsmøde, idet hun allerede ved anmeldelsen af forholdet oplyste, at hun havde et erstatningskrav. I april 2001 anmodede advokaten politiet om en kopi af dommen i straffesagen til fremsendelse til nævnet. Sagen havde endvidere været anmeldt til ansøgerens forsikringsselskab. Anmeldelsestidspunktet fremgik ikke af sagen, men det var oplyst, at forsikringsselskabet i marts 2002 havde udbedt sig en speciallægeerklæring. Nævnet afslog ansøgningen under henvisning til offererstatningslovens § 13. Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på, at advokaten var indtrådt i sagen i god tid før to-års fristens udløb. Nævnet lagde endvidere vægt på, at ansøgeren længe inden fristens udløb havde været klar over, at hun muligvis ville få et erstatningskrav som følge af tilskadekomsten.

N.j.nr. 11-01642-2004 Ansøgeren var den 27-10-2000 udsat for en straffelovs-overtrædelse og ansøgte efterfølgende nævnet om godtgørelse for svie og smerte. Nævnet bad den 02-10-2001 ansøgeren om at indsende dokumentation for sygeperioden, men modtog ingen lægeerklæring. Ved brev af 30-07-2004 bad ansøgeren om genoptagelse af sagen. Ansøgeren ønskede godtgørelse for svie og smerte samt en afklaring af varigt mén med hensyn til den synsskade, ansøgeren havde pådraget sig ved hændelsen den 27-10-2000. Med anmodningen om genoptagelse indsendte ansøgeren to lægeerklæringer dateret henholdsvis den 09-10-2001 og den 19-12-2001. Ifølge begge erklæringer var ansøgerens syn reduceret som følge af skaden. Nævnet afslog anmodningen under henvisning til princippet i offererstatningslovens § 13. Nævnet lagde vægt på, at de indsendte erklæringer først var fremsendt til nævnet mere end 2 år efter udstedelsen, hvor ansøgeren måtte have vidst, at han muligvis havde et erstatningskrav. Nævnet henviste til, at denne fortolkning af offererstatningslovens § 13 havde støtte i en dom refereret i Ugeskrift for Retsvæsen for år 2003, side 258 H, samt almindelige passivitetsbetragtninger.

N.j.nr. 10-00028-2004 Ansøgeren søgte om forsørgertabserstatning i anledning af sin mors død i maj 1999. Ansøgeren var 14 år på tidspunktet for moderens død, og blev efter dødsfaldet anbragt på en institution. Ansøgerens fader boede i udlandet. Nævnet afslog den 15-05-2000 i medfør af offererstatningslovens § 7, stk. 1, som den da var affattet, at betale forsørgertabserstatning, idet ansøgeren var under offentlig forsørgelse. Ansøgerens far søgte den 01-06-2004 om genoptagelse af ansøgerens sag, idet ansøgeren var fraflyttet institutionen i efteråret 2001, dvs. da han var 16 år. På tidspunktet for anmodningen om genoptagelse var ansøgeren 19 år. Faderen oplyste, at årsagen til, at ansøgeren ikke havde rettet henvendelse til nævnet tidligere, var, at faderen havde opholdt sig i udlandet og først var vendt tilbage til Danmark i april 2004. Nævnet tilkendte herefter forsørgertabserstatning, selv om det var mere end 2 år siden, at ansøgerens forhold havde ændret sig, idet nævnet fandt, at anmodningen om genoptagelse var indgivet i rimelig tid efter, at ansøgeren var blevet 18

år og dermed havde mulighed for selv at varetage sine interesser. Der skulle ikke fra-trækkes særligt børnetilskud, jf. dagældende offererstatningslovs § 7, idet ansøgeren ikke havde været berettiget hertil, efter at institutionsanbringelsen ophørte, fordi faderen på dette tidspunkt fortsat boede i udlandet.

N.j.nr. 11-00178-2004 Ansøgeren kom til skade den 19. september 2000. Der blev afsagt dom i sagen den 15. februar 2001. Tiltalte blev dømt for at have slået og skubbet til ansøger, således at hun slog ansigtet ind i en flisevæg, samt for at have slået hende flere gange i maven med knyttet hånd. Tiltalte og ansøgeren havde boet sammen i 6 år og havde to fællesbørn. Ansøgeren flyttede dagen efter tilskadekomsten fra den fælles bopæl. På retsformandens forespørgsel oplyste ansøgeren, at hun ikke havde noget erstatningskrav mod tiltalte i anledning af voldsudøvelsen. Den 23. september 2003 indgav ansøgeren ansøgning om erstatning til nævnet. Nævnet afslog ansøgningen efter offererstatningslovens § 10, idet ansøgeren havde oplyst i retten, at hun ikke havde noget erstatningskrav. Det blev i den forbindelse tillige tillagt vægt, at ansøgeren i forbindelse med en forudgående afhøring hos politiet var blevet vejledt om både muligheden for advokatbistand og erstatning efter offererstatningsloven. Hun havde desuden fået udleveret et ansøgningsskema. Under hensyn til den vejledning om muligheden for at søge erstatning fra nævnet, som ansøgeren havde fået, meddelte nævnet endvidere afslag i medfør af offererstatningslovens § 13. Det fremgik af en lægeerklæring af 7. januar 2002, at ansøgeren havde pådraget sig en blivende svækkelse af sin overordnede cerebrale funktion. Nævnet lagde derfor vægt på, at ansøgeren i god tid inden udløbet af 2-års fristen i offererstatningsloven havde været klar over, at hun muligvis ville få et erstatningskrav som følge af tilskadekomsten. Ansøgeren klagede efterfølgende over afgørelsen. I den anledning indhentede nævnet ansøgerens sociale akter hos kommunen. Det fremgik heraf, at ansøgeren i en periode omkring marts eller april 2001 havde arbejde. I april 2003 var ansøgeren begyndt at læse til psykoterapeut. På denne baggrund fandt nævnet, at det måtte lægges til grund, at ansøgeren på trods af svækkelse af sin cerebrale funktion havde været i stand til at søge om erstatning inden udløbet af 2-års fristen. Nævnet besluttede herefter at fastholde afslaget i medfør af offererstatningslovens § 13.

7.7 OFFERERSTATNINGSLovens § 15, STK. 2, - ADVOKATREPRÆSENTATION OG DÆKNING AF UDGIFTERNE HERTIL

Efter offererstatningslovens § 15, stk. 2, kan nævnet i særlige tilfælde bestemme, at ansøgeren helt eller delvis skal have dækket udgifter, som ansøgeren har afholdt i anledning af sagen.

Det er vigtigt at understrege, at bestemmelsen ikke giver nævnets ansøgere krav på erstatning for udgifterne ved at lade sig repræsentere ved advokat over for nævnet. Nævnet har heller ikke hjemmel til at beskikke advokat for ansøgeren.

Det hedder om brugen af advokat i betænkning 751/1975 om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, side 40:

"Udvalget forudsætter, at sagsbehandlingen bliver så enkel, at skadelidte ikke behøver advokatbistand. I øvrigt vil en ansøgning til nævnet være omfattet af bekendtgørelse nr. 562 af 19. december 1969 om retshjælp for ubemidlede. Staten bør derfor i almindelighed ikke herudover

dække eventuelle udgifter til advokat eller anden juridisk bistand. Men der kan tænkes sager, der er særligt komplicerede, f. eks. i tilfælde af store forsørgertabserstatninger, eller hvor der i øvrigt skønnes at være et særligt behov for advokatbistand. Stk. 2 giver derfor nævnet mulighed for at bestemme, at ansøgeren i særlige tilfælde helt eller delvis skal have dækket udgifter, som har været nødvendige for sagens behandling.”

På trods af bemærkningerne i betænkningen har nævnets praksis udviklet sig sådan, at nævnet i mange tilfælde yder erstatning for bistand til advokat. Det skyldes, at nævnet har forståelse for, at der i forbindelse med det samarbejde, der har været mellem advokat og klient under efterforskningen af en sag og en eventuel retssag, er opbygget et sådant fortrolighedsforhold mellem advokaten og klienten, at det er naturligt, at advokaten tillige varetager klientens interesser i forhold til nævnet.

Erstatning for udgift til advokat fastsættes normalt som svarende til halvt procedure-salær i forhold til den opnåede erstatning. Der tages dog også hensyn til det arbejde, der rent faktisk er udført i forbindelse med sagen. Erstatningen kan endvidere nedsættes eller helt bortfalde, hvis det arbejde, advokaten har udført, har været overflødig eller uegnet til at danne grundlag for sagens behandling i nævnet.

Nævnet betaler ikke erstatning for udgift til advokat, hvis advokaten har været beskikket som bistandsadvokat af retten, og hvor advokatens arbejde i forhold til nævnet alene har bestået i fremsendelse af ansøgningsskema med bilag til nævnet. Det skyldes, at nævnet anser indsendelse af erstatningsansøgning for en del af den beskikkede advokats arbejde, der betales af retten.

Nævnet kan ikke honorere fakturaer for advokatbistand, der er udstedt til nævnet, men har alene hjemmel til at udbetale erstatning for advokatbistand efter bestemmelsen.

N.j.nr. 11-00939-2004 Nævnet havde tilkendt ansøgeren erstatning for udgifter til advokatbistand. Nævnet anmodede politiet om at udbetale beløbet til ansøgeren. Advokaten oplyste efterfølgende, at han forgæves havde anmodet ansøgeren om at stille sig beløbet og anmodede nævnet om at udbetale beløbet på ny, men nu til advokaten. Nævnet afslog denne anmodning og henviste til, at erstatning efter offererstatningslovens § 15, stk. 2, ydes som erstatning til den skadelidte og ikke som salær til skadelidtes advokat. Nævnet kunne derfor ikke betale yderligere erstatning for udgift til advokatbistand i sagen til advokaten, men henviste denne til at søge beløbet inddrevet hos ansøgeren.

7.8 OFFERERSTATNINGSLovens § 18 – TILBAGEBETALING

Efter offererstatningslovens § 18 kan erstatning fra nævnet kræves tilbagebetalt, hvis ansøgeren i forbindelse med sagens behandling i nævnet har afgivet urigtige oplysninger eller fortiet omstændigheder af betydning for sagen. Tilbagebetaling kan endvidere kræves, hvis skaden senere godtgøres af skadevolderen eller dækkes af forsikring, der kan fradrages i henhold til offererstatningslovens § 7.

N.j.nr. 11-01009-2004 Ansøgeren var ansat som støttepædagog i en specialklasse. Hun blev overfaldet af en af klassens elever, der på gerningstidspunktet var under 15 år. Nævnet udbetalte knap 190.000 kr. i godtgørelse for svie og smerte og erstatning

for tabt arbejdsfortjeneste. Efterfølgende anlagde Socialpædagogernes Landsforbund som mandatar for ansøgeren retssag mod kommunen om dennes mulige ansvar for overfaldet. Forbundets advokat oplyste, at der var rejst krav over for kommunen med påstand om godtgørelse for svie og smerte og erstatning for tabt arbejdsfortjeneste med ca. 234.000 kr. Advokaten forespurgte, om nævnet, hvis ansøgeren alene krævede differencen mellem de 190.000 kr., der var udbetalt af nævnet, og de 234.000 kr., der var krævet af kommunen, betalt af kommunen og opnåede dom for dette beløb, altså 44.000 kr., ville kræve beløbet tilbagebetalt. Nævnet svarede bekræftende herpå og henviste til, at kravet mod kommunen vedrørte de samme erstatningsposter, som nævnet havde dækket. Retssagen blev forligt ved, at kommunen betalte 21.900 kr. til ansøgeren. Nævnet krævede efterfølgende tilbagebetaling af et tilsvarende beløb, idet nævnet på baggrund af advokatens oplysninger lagde til grund, at beløbet vedrørte godtgørelse for svie og smerte og erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Nævnet henviste til offererstatningslovens § 7, stk. 1, som den var affattet på skadetidspunktet i 2001, hvorefter nævnet ikke kan betale erstatning, såfremt skaden godtgøres fra anden side. Nævnet henviste endvidere til lovens § 18, stk. 2, hvorefter nævnet kan kræve en udbetalt erstatning tilbagebetalt, hvis ansøgeren senere på anden måde opnår dækning for skaden. Efterfølgende rettede ansøgeren imidlertid på ny henvendelse til nævnet og gjorde gældende, at det beløb, der var nedlagt påstand om i sagen mod kommunen, var højere end det beløb, ansøgerens tidligere advokat havde nedlagt påstand om over for nævnet. Hun mente derfor, at hun var berettiget til en højere erstatning end den, nævnet oprindeligt havde tilkendt. Efter en fornyet vurdering af sagen besluttede nævnet at frafalde sit krav om tilbagebetaling af de 21.900 kr., som ansøgeren havde modtaget i erstatning fra kommunen, idet nævnet anså det for godtgjort, at ansøgeren også efter offererstatningsloven ville have været berettiget til denne erstatning.

7.9 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 1 – ANDET TAB

7.9.1 Helbredelsesudgifter

Efter erstatningsansvarslovens § 1 a kan der betales erstatning for fremtidige helbredelsesudgifter. Efter praksis anses også udgifter til visse hjælpemidler, f.eks. specialfodtøj omfattet af bestemmelsen. Netop for så vidt angår fodtøj er det dog merudgiften ved køb af specialfodtøj i forhold til almindeligt fodtøj, der kan erstattes.

N.j.nr. 11-00787-2004 Ansøgeren var blevet sparket på højre ben. Herved pådrog ansøgeren sig et brud, der medførte en forkortelse af ansøgers ben. Ansøgeren skulle derfor fremover bruge sko med en sålforhøjelse på 1 cm. Nævnet tilkendte i den anledning ansøgeren et kapitaliseret beløb i erstatning for varige helbredelsesudgifter. Beløbet var fastsat som den årlige merudgift ved køb af 4 par sko (almindelige sko, arbejdssko, pæne sko og gummistøvler) med sålforhøjelse X 10.

7.10 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 2 OG 3

For såvel godtgørelse for varigt mén som erstatning for tabt arbejdsfortjeneste gælder det efter erstatningsansvarslovens § 2 og § 3 for skader indtruffet den 01-07-2002 og senere, at godtgørelse og erstatning kan udbetales indtil, der foreløbigt eller endeligt

tages stilling til henholdsvis godtgørelse for varigt mén eller erstatning for tab af erhvervsevne.

Hvis Erstatningsnævnet udbetaler acontogodtgørelse for varigt mén, kan der således ikke udbetales godtgørelse for svie og smerte for sygeperioder, der ligger efter den dag, nævnet traf afgørelse om udbetaling af acontogodtgørelse.

Udbetales der acontoerstatning for tab af erhvervsevne, kan der tilsvarende ikke udbetales erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for perioder, der ligger efter den dag, nævnet traf afgørelse om udbetaling af acontoerstatning.

Ændringen af erstatningsansvarslovens § 2 og § 3 har medført, at Erstatningsnævnet langt oftere end før udbetaler acontogodtgørelse og –erstatning. Medvirkende hertil er også de ændrede principper for fastsættelsen forfaldstidspunktet og forrentning af erstatning og godtgørelse, der følger af erstatningsansvarslovens § 16.

N. j.nr. 11-00836-2004 Ansøgeren blev den 22-11-2002 slået flere gange i hovedet med en lægtehammer. Ansøgeren blev som følge heraf svært hjerneskadet. Nævnet modtog erstatningsansøgningen den 23. juni 2003. Den 20. august 2003 besluttede nævnet at forelægge sagen for Arbejdsskadestyrelsen med henblik på vurdering af méngrad og erhvervsevnetab. Henset til ansøgerens alvorlige skader tilkendte nævnet samtidig en acontogodtgørelse for varigt mén, svarende til en méngrad på 50 procent, eller i alt 305.750 kr. Den 2. april 2004 tilkendte nævnet yderligere acontogodtgørelse med i alt 157.750 kr. svarende til en méngrad på yderligere 25 procent, idet nævnet på grundlag af en speciallægeerklæring, der var fremkommet i forbindelse med Arbejdsskadestyrelsens sagsbehandling, vurderede, at ansøgerens méngrad udgjorde mindst 75 procent. Den 27. maj 2004 tilkendte nævnet endvidere aconto erstatning for tab af erhvervsevne svarende til 75 procent, eller i alt 2.071.470 kr. Arbejdsskadestyrelsens udtalelse forelå den 4. oktober 2004. Ved udtalelsen vurderedes ansøgerens méngrad til 120 procent og erhvervsevnetabet til 100 procent. På grundlag af udtalelsen tilkendte nævnet den 2. november 2004 ansøgeren yderligere 293.000 kr. i godtgørelse for varigt mén og 690.490 kr. i erstatning for tab af erhvervsevne.

Er der tale om en arbejdsskade gør det samme sig gældende vedrørende acontogodtgørelse og -erstatning fra den dag, Arbejdsskadestyrelsen træffer afgørelse om henholdsvis godtgørelse for varigt mén og erstatning for tab af erhvervsevne.

N.j.nr. 11-01825-2004 Ansøgeren blev den 05-08-2003 overfaldet på sit arbejde som togrevisor. Forholdet var omfattet af lov om sikring mod følger af arbejdsskade. Ansøgeren havde fremsat krav om godtgørelse for varigt mén og erstatning for tab af erhvervsevne over for arbejdsgiveren. Ansøgeren havde siden overfaldet været sygemeldt fra sit arbejde som togrevisor og havde i den forbindelse ansøgt nævnet om godtgørelse for svie og smerte samt erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Ansøgeren havde under sygeperioden kortvarigt arbejdet som receptionist dels under arbejdsprøvning dels som vikar. Arbejdsskadestyrelsen traf den 18-01-2005 endelig afgørelse i arbejdsskadesagen vedrørende varigt mén. Nævnet besluttede at tilkende ansøgeren godtgørelse for svie og smerte frem til den 17-01-2005. Nævnet afslog at tilkende ansøgeren godtgørelse for svie og smerte i de perioder, hun havde arbejdet som receptionist dels under arbejdsprøvning dels som vikar. Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på, at der kan ydes godtgørelse for svie og smerte, indtil det er muligt at skønne

over den endelige méngrad, og dette rent faktisk sker enten endeligt eller foreløbigt. Dette udgangspunkt er tillige gældende i sager, der er forelagt for Arbejdsskadestrykelsen i forbindelse med en arbejdsskadesag. Nævnet tilkendte derudover ansøgeren erstatning for tabt arbejdsfortjeneste i den periode, hun var sygemeldt, samt for den periode, hun var i arbejdsprøvning som receptionist. Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på, at ansøgeren ikke var begyndt at arbejde i væsentligt samme omfang som tidligere, og at ansøgeren ikke var i arbejdsprøvning inden for sit sædvanlige arbejde som togrevisor.

7.11 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 7 OG § 9 – FASTSÆTTELSE AF ERHVERVSEVNETABSERSTATNING

7.11.1 Fastsættelse af årsløn

Efter erstatningsansvarslovens § 6 fastsættes erstatning for tab af erhvervsevne blandt andet på grundlag af ansøgers årsløn. Årslønnen fastsættes i medfør af samme lovs § 7, stk. 1, som ansøgerens samlede erhvervsindtægt i det år, der går forud for datoen for skadens indtræden. Årslønnen opgøres således ikke i kalenderåret, men fra datoen for tilskadekomsten og et år bagud.

Efter erstatningsansvarslovens § 7, stk. 2, kan årslønnen dog fastsættes skønsmæssigt, når særlige indtægts- eller ansættelsesforhold eller andre særlige forhold har gjort sig gældende.

Som anført i årsberetningen for 2003, afsnit 7.9.1, anvender nævnet, hvis ansøgeren gennem længere tid kun har haft en vag tilknytning til arbejdsmarkedet, som udgangspunkt en standardårsløn på 165.000 kr. ved beregningen af erstatning for tab af erhvervsevne. Standardårslønnen kan ikke anvendes, hvis ansøger har en fast tilknytning til arbejdsmarkedet, heller ikke selv om ansøgers faktiske årsløn er lavere end standardårslønnen, jf. herved Vestre Landsrets dom af 6. oktober 1994, refereret i Forsikrings- og Erstatningsretlig domssamling 1994, side 1440, og Vestre Landsrets dom af 14. januar 1997, refereret i Forsikrings- og Erstatningsretlig domssamling 1997, side 75.

N.j.nr. 11-00501-2004 Ansøgeren kom til Danmark i 1995, hvor hun blev gift med en dansk mand. Ansøgeren var ikke tilknyttet arbejdsmarkedet i Danmark. Ansøgeren havde ernæret sig ved prostitution fra 2000 og indtil skadetidspunktet den 14-02-2001. Ansøgeren havde ingen dokumentation for størrelsen af indtjeningen ved prostitution, og ansøgeren havde ikke haft nogen skattepligtig indkomst året før tilskadekomsten. Nævnet fastsatte skønsmæssigt ansøgerens årsløn til 165.000 kr.

7.12 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 12 – ERSTATNING VED DØD

7.12.1 Forsørgertabserstatning

Efter retspraksis er det ikke ganske udelukket at nedsætte minimumserstatningen for tab af forsørger, jf. erstatningsansvarslovens § 13, stk. 1, 2. pkt., hvis afdøde var en "dårlig forsørger". Dette forudsætter dog, at afdøde stort set ikke bidrog til den fælles husholdning, og er derfor sjældent forekommende.

N.j.nr. 1155/2003 Ansøgers samlever blev dræbt, og ansøger søgte i den forbindelse om erstatning for tab af forsørger. Nævnet besluttede i første omgang at nedsætte forsørgertabserstatningen til halvdelen af minimumserstatningen i medfør af erstatningsansvarslovens § 13, stk. 1, 2. pkt., sidste led. Nævnet fandt det ikke godtgjort, at afdøde med et indtægtsgrundlag på ca. 100.000 kr. havde bidraget til den fælles forsørgelse. Nævnet lagde herved også vægt på, at ansøgeren og afdøde alene havde været samlevende, og at der derfor ikke bestod en retlig forsørgelsespligt. Ansøgerens bistandsadvokat anmodede om, at sagen blev genoptaget. Han henviste i den forbindelse til, at ansøgeren havde oplyst til ham, at hun og afdøde havde haft faste udgifter, som oversteg ansøgerens indtægt. Advokaten redegjorde for, hvilke faste udgifter ansøgeren og afdøde havde haft. Herefter fandt nævnet, at det måtte lægges til grund, at afdøde havde bidraget til den fælles forsørgelse. Nævnet besluttede derfor, at udbetale forsørgertabserstatning, svarende til minimumserstatningen i medfør af erstatningsansvarslovens § 13, stk. 1, 2. pkt.

7.13 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 26, STK. 1 OG 2, - TORTGODTGØRELSE

7.13.1 *Forbrydelser mod kønssædeligheden*

Ved lov nr. 463 af 7. juni 2001 blev det bestemt, at det ved fastsættelsen af godtgørelse for tort skal tillægges vægt, hvis krænkelser er begået ved en forbrydelse mod kønssædeligheden. Ved lovændringen blev der tilsigtet en fordobling af det hidtidige godtgørelsesniveau, således at udgangspunktet ved udmåling af godtgørelse for tort ved fuldbyrdet voldtægt er 60-70.000 kr. og omkring det halve ved forsøg på voldtægt.

Godtgørelsen i de enkelte sager fastsættes ud fra en vurdering af de konkrete omstændigheder i hvert enkelt tilfælde. Nævnet lægger i den forbindelse blandt andet vægt på karakteren af de seksuelle krænkelser, den anvendte tvang eller vold, varigheden af forbrydelsen, hvor forbrydelsen er sket, om der har medvirket en eller flere gerningsmænd og, hvis der er tale om forsøg, hvor fremskredent forsøget har været.

I andre sædelighedssager end voldtægt og forsøg på voldtægt fastsættes godtgørelsen mere skønsmæssigt, men under hensyn til de samme momenter, der er anført ovenfor.

N.j.nr. 11-00330-2004 Ansøgerens samlever vred under et skænderi med ansøgeren ansøgerens ene bryst rundt og tog hårdt fat i hendes ene kønslæbe. Samleveren blev under den efterfølgende straffesag i overensstemmelse med anklageskriftet fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 244 om vold. Ansøgeren nedlagde under retsagen påstand om 5.000 kr. i godtgørelse for tort efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1 og 2. Nævnet fandt, uanset der alene var rejst tiltale for overtrædelse af straffelovens § 244, at samleverens handlinger ifølge gerningsbeskrivelsen og hans egen forklaring også indebar en overtrædelse af straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser. Der var således efter nævnets opfattelse grundlag for at tilkende tortgodtgørelse. Under hensyn til den nedlagte påstand tilkendte nævnet ansøgeren 5.000 kr.

N.j.nr. 12-00011-2004 og 12-00012-2004 Skadevolderen havde krænket ansøgeren og en venindes blufærdighed, idet han befølte dem på lår og bagdel, kyssede dem på kinden og holdt om dem. Endvidere sprayede skadevolderen parfume på halsen af begge og på ansøgerens barm under tøjet. Episoden fandt sted på en togperron, da ansøgeren var 16 og veninden 18 år. Nævnet tilkendte ansøgeren 10.000 kr. i godtgørelse for tort. Veninden blev tilkendt 8.000 kr. i godtgørelse for tort, idet veninden ikke havde været udsat for berøring under tøjet.

N. j.nr. 12-00103-2004 og N. j.nr. 12-00104-2004 En 6-årige pige var sammen med sin 9-årige storebror til et sportsarrangement. En mand tvang den 6-årige pige til at tage at tage sin penis i munden. Gerningsmanden fik sædafgang. Den 9-årige storebror havde under trusler fra gerningsmanden overværet hændelsesforløbet. Nævnet tilkendte den 6-årige pige 30.000 kr. i godtgørelse for tort og den 9-årige storebror 8.000 kr. i godtgørelse for tort.

N.j.nr. 12-00109-2004 Ansøgeren, en 11-årig dreng, havde været udsat for analt samleje fra en 15-årig dreng. Begge drenge var psykisk handicappede og anbragt på den samme institution. Ansøgeren forklarede, at han havde givet udtryk for, at han ikke ville have sex med den 15-årige dreng, men at denne alligevel havde formået at få sin penis ind i ansøgerens endetarm. Forholdet blev stoppet, da en pædagog kom ind på værelset og overraskede drengene. Der var rejst tiltale for overtrædelse af straffelovens § 225, jf. § 222, men tiltalen var blevet frafaldet, da almene hensyn ikke krævede påtale. Som sagen var oplyst for nævnet, var der ikke tale om egentlig voldtægt. Da aldersforskellen mellem drengene desuden var forholdsvis beskeden, fastsatte nævnet godtgørelsen til 30.000 kr.

N.j.nr. 229/2004 Tiltalte, som var ansøgerens far, blev dømt for i et tilfælde at have forsøgt samleje med ansøgeren, ligesom han adskillige gange formåede hende til at sutte på sit lem og til at onanere sig til sædafgang, samt slikkede på hendes kønsdel og indførte sine fingre i hendes kønsdel, befølte hendes bryster og onanerede i hendes påsyn, alt hvilket tiltalte ofte filmede og optog på videobånd, ligesom han i enkelte tilfælde foreviste optagelserne for ansøgeren. Overgrebene blev begået fra ansøgeren var omkring 13 til hun var omkring 15½ år gammel. Derudover blev tiltalte dømt for i forbindelse med ovennævnte episoder at have formået ansøgerens fire år ældre fætter til anden kønslig omgængelse end samleje med ansøgeren, idet tiltalte formåede fæteren til at slikke ansøgerens kønsdel og beføle hendes bryster, ligesom tiltalte formåede ansøgeren til at sutte og onanere fætterens lem til sædafgang, alt hvilket tiltalte ofte filmede og optog på videobånd. Nævnet tilkendte ansøgeren en godtgørelse for tort på 100.000 kr., hvilket var i overensstemmelse med bistandsadvokatens påstand.

N.j.nr. 424/2004 Ansøgeren og tiltalte var begge i familiepleje. Tiltalte var tre år ældre end ansøgeren. Tiltalte blev dømt for anden kønslig omgang end samleje ved en gang om ugen i en periode på ca. 5 uger i 2003 at have ført sit lem ind i den dengang 12-årige ansøgers endetarm, hvorefter han foretog samlejebevægelser indtil sædafgang. Nævnet tilkendte ansøgeren 50.000 kr. i godtgørelse for tort. Nævnets afgørelse var i overensstemmelse med bistandsadvokatens påstand. Det bemærkes, at misbrugget havde stået på i nogle måneder forud for gerningsmandens 15 års fødselsdag. Det blev politianmeldt af plejefamilien, hvorefter der blev rejst tiltale og skete domfældelse for den del af forholdet, der lå efter gerningsmandens 15 års fødselsdag. Der var ikke

søgt om godtgørelse for tort for den del af forholdet, der lå forud for gerningsmandens 15 års fødselsdag.

N.j.nr. 2953/2003 Ansøgeren, en 23-årig kvinde, havde været på diskotek, hvor hun havde danset med en ung mand. Han spurgte om hun ville med udenfor for at trække lidt frisk luft. Det ville ansøgeren gerne. Udenfor stod yderligere 3 unge mænd. De fik trukket ansøgeren hen til et mere øde område. Her skiftedes de 4 gerningsmænd til at voldtage ansøgeren. Ansøgeren forsøgte at råbe efter hjælp, men blev holdt for munden. Gerningsmændene havde brugt kondomer. En af gerningsmændene havde desuden tvunget ansøgeren til at sutte på sit lem. Ansøgeren søgte nævnet om 140.000 kr. i godtgørelse for tort. Nævnet besluttede efter det oplyste om forholdets grovhed og nævnets praksis i lignende sager at tilkende ansøgeren 80.000 kr. i godtgørelse for tort.

N.j.nr. 12-00130-2004 og 12-00131-2004 To piger, A og B, havde været udsat for seksuelle krænkelse fra den samme skadevolder, da pigerne var henholdsvis ca. 4 år og 7 år. Skadevolderen blev under straffesagen frifundet i forholdene vedrørende A og B på grund af en procedurefejl i forbindelse med videoafhøringerne af ansøgerne. 3 andre børn, herunder A's broder og søster, blev ved dommen tilkendt 70.000 kr. hver i tortgodtgørelse. Skadevolderen var i forholdet vedrørende A tiltalt for i tiden fra sommeren 2001 til 2002 at have haft analt samleje med hende en gang og at have stukket sit lem ind i hendes mund en gang. På baggrund af sagens akter, navnlig videoafhøringen af A, kunne nævnet ikke lægge til grund, at A havde været udsat for analt samleje. Nævnet lagde derimod til grund, at skadevolderen en gang havde stukket sit lem ind i A's mund. Nævnet tilkendte derfor A 30.000 kr. i tortgodtgørelse.

I forholdet vedrørende B var skadevolderen tiltalt for i tiden fra efteråret 1999 til foråret 2002 flere gange at have forsøgt at opnå samleje med B, flere gange at have berørt hende på kønsdelen, i et tilfælde at have ført en finger op i hendes skede samt flere gange at have formået hende til at tage på sit lem. Skadevolderen blev som nævnt frifundet i dette forhold på grund af en procedurefejl, men blev derimod i forholdet vedrørende A's broder dømt for en eller flere gange at have ført A's broders lem op i B's skede. På baggrund af dommen og sagens øvrige akter, herunder videoafhøringen af B, lagde nævnet til grund, at skadevolderen havde berørt B på kønsdelen og formået hende til at tage på skadevolderens lem. Nævnet lagde endvidere i overensstemmelse med dommen til grund, at skadevolderen en eller flere gange havde ført A's broders lem ind i B's skede. Nævnet tilkendte derfor 40.000 kr. i tort til B. Det bemærkes, at de forhold, som nævnet havde lejlighed til at tage stilling til, delvist var begået forud for ikrafttrædelsen af lov nr. 463 af 7. juni 2001, hvorved udgangspunktet for udmåling af godtgørelse for tort blev fordoblet.

N.j.nr. 12-00207-2004, 12-00208-2004, 12-00209-2004 og 12-00213-2004 vedrørte de samme to piger som N. j.nr. 12-00130-2004 og 12-00131-2004, A og B, samt en pige, C, og A's søster, D, der alle havde været udsat for seksuelle krænkelse fra B's fader. Under straffesagen mod skadevolderen blev der nedlagt påstand om godtgørelse for tort på 20.000 kr. til hver af pigerne. Skadevolderen havde anerkendt kravet størrelsesmæssigt, og retten tilkendte tortgodtgørelse som påstået. I forholdet vedrørende A blev skadevolderen dømt for i en periode frem til den 22-04-2002 i forbindelse med badning at have stukket sit lem ind i munden på hende samt ved i anden forbindelse i samme periode at have befølt hende i skridtet uden på tøjet. I tilfældet vedrørende B lagde retten til grund, at skadevolderen havde krænket B på følgende

måde: en gang ført en finger op i hendes kønsdel, et par gange ført en del af en kuglepen op i hendes kønsdel, en gang ført en del af et hårspænde op i hendes endetarm, en gang ført et par tæer på en dukke op i hendes kønsdel, en gang ført en snor op i hendes endetarm, en gang ført en hæl på en bamse og en del af en saks op i hendes endetarm, en gang ført en del af en tandbørste op i hendes kønsdel, en gang ført en del af en blomst op i hendes kønsdel samt en gang presset sit kønsllem mod hendes endetarmsåbning. I forholdet vedrørende C blev skadevolderen dømt for følgende krænkelser: en gang ført en finger op i hendes kønsdel, et par gange ført en del af en kuglepen op i hendes kønsdel, en gang ført en del af et hårspænde op i hendes endetarm, en gang ført en snor op i hendes endetarm, en gang ført en del af en legesaks op i hendes endetarm, en gang ført en del af et spejl op i hendes kønsdel, en gang ført hælen på en bamse op i hendes endetarm, en gang ført en del af en tandbørste op i hendes kønsdel, en gang ført en del af en blyant op i hendes kønsdel samt en gang presset sit kønsllem mod hendes kønsdel. I relation til D blev skadevolderen dømt for en gang at have presset sit kønsllem mod hendes endetarm og en gang at have ført en finger op i hendes kønsdel. Nævnet tilkendte i alle tilfælde 20.000 kr. i tortgodtgørelse. Nævnet var ved tilkendelsen bundet af bistandsadvokatens krav i retten, jf. offererstatningslovens § 10, stk. 1. og afsnit 7.4.2 ovenfor, og kunne derfor ikke tilkende en højere tortgodtgørelse end påstået i retten, selv om det var tvivlsomt, om det påståede beløb under hensyn til forbrydelserne grovhed var i overensstemmelse med retspraksis.

N.j.nr. 12-00128-2004 Ansøgeren, en 13-årig pige, søgte om tortgodtgørelse som følge af voldtægt. Ansøgeren, der boede på et børnehjem, havde forklaret, at T, der var hendes gode ven og tillige boede på børnehjemmet, var kommet ind på hendes værelse en aften. Ansøgeren, der havde t-shirt og trusser på, vågnede ved at T lå ved siden af hende i hendes seng. T kyssede hende, mens han tog hende på brysterne og i skridtet. Ansøgeren sagde, at han skulle stoppe og gå, hvilket han gjorde med det samme. T kom igen senere, hvorved ansøgeren vågnede ved, at han lå nøgen ovenpå hende under dynen. T trængte ind i ansøgerens skede, og hun bad ham med det samme om at stoppe, hvilket han gjorde. T havde i store træk bekræftet ansøgerens forklaring dog med den væsentlige ændring, at det havde været frivilligt, og at ansøgeren havde været med på, hvad der skete. Både ansøgeren og T var på skadetidspunktet under 15 år gamle. Nævnet begrundede sit afslag med, at det efter de foreliggende oplysninger ikke kunne antages, at T havde haft forsæt til at tiltvinge sig samleje med ansøgeren, jf. straffelovens § 216. Nævnet lagde vægt på, at T var af den opfattelse, at der var tale om frivilligt seksuelt samvær, og at T ophørte med sine seksuelle handlinger, så snart ansøgeren havde bedt ham om det. Nævnet fandt imidlertid, at straffelovens § 222 objektivt var overtrådt ved hændelserne, men dog ikke under sådanne omstændigheder, at ansøgeren var berettiget til tort i henhold til erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1 og 2. Nævnet lagde vægt på, at der efter nævnets praksis ikke ydes godtgørelse for tort, selvom straffelovens § 222 formelt set er overtrådt, hvis der er tale om jævnaldrende parter, og det ikke kan lægges til grund, at den påståede gerningsmand har været klar over, at det seksuelle samvær ikke var frivilligt.

7.14 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 26 A – GODTGØRELSE TIL EFTERLADTE

Som omtalt i årsberetningen for 2003, afsnit 7.13, er erstatningsansvarslovens § 26 a en ny bestemmelse, gældende for skader sket den 23. januar 2003 og senere.

Godtgørelse til efterladte ved dødsfald kommer kun på tale ved dødsfald, der er forvoldt forsætligt eller ved grov uagtsomhed. Bestemmelsen vil derfor typisk finde anvendelse i tilfælde, hvor dødsfaldet er forvoldt ved overtrædelse af straffelovens § 237 (manddrab), § 246 (grov vold med døden til følge) eller eventuelt § 252 (hensynsløs fareforvoldelse).

Er dødsfaldet forvoldt ved overtrædelse af straffelovens § 237, er udgangspunktet, at der skal betales godtgørelse. Er døden derimod forvoldt ved overtrædelse af straffelovens § 246 eller § 252, afhænger det af en konkret vurdering af karakteren af tiltaltes handling og den lidelse eller krænkelse, som derved er påført de efterlevende, om der skal betales godtgørelse. Der kan i den forbindelse lægges vægt på, om dødsfaldet er forvoldt på en særlig brutal eller krænkende måde, om afdøde har været udsat for omfattende vold eller seksuelle krænkelse inden døden, eller om døden er forvoldt på en særlig pinefuld måde. Det kan også indgå i vurderingen, hvor "tæt" de efterladte har været på begivenhederne. Har et barn f.eks. været til stede i forbindelse med drabet på en af sine forældre, kan dette i sig selv tale for tilkendelse af godtgørelse.

Udgangspunktet for godtgørelsens størrelse ved forsætligt drab er 100.000 kr. Ved dødsfald som følge af grov uagtsomhed kan godtgørelsen fastsættes til et mindre beløb, idet det dog i lovens forarbejder forudsættes, at der ikke tilkendes helt bagatelagtige beløb.

Godtgørelsen kan udbetales til personer, der stod afdøde særlig nær. Det vil som udgangspunkt sige afdødes efterladte ægtefælle eller samlever, mindreårige børn og, hvis afdøde var mindreårig, afdødes forældre. Ved mindreårige børn vil det som udgangspunkt være uden betydning, om barnet rent faktisk boede sammen med afdøde, og om barnet selv er i stand til at forstå de særlige omstændigheder omkring dødsfaldet, der begrunder godtgørelsen. Hjemmeboende voksne børn vil som udgangspunkt også være omfattet af bestemmelsen.

Der kan udbetales en godtgørelse i den størrelsesorden, der er omtalt ovenfor, til hver af de efterladte, som stod afdøde særlig nær.

Nævnet har i 2004 haft lejlighed til at tage stilling til spørgsmålet om godtgørelse til efterladte i en række sager, herunder en række sager af mere principiel karakter, idet nævnet for første gang har haft lejlighed til at tage stilling til spørgsmålet om godtgørelse til efterladte i forbindelse med overtrædelse af straffelovens § 246 og i et tilfælde, hvor de efterladte kun havde en beskedent tilknytning til den afdøde.

N.j.nr. 10-00032-2004 Ansøgerens 12-årige datter var blevet forsøgt voldtaget og herefter dræbt ved kvælning. Derfor blev skadevolderen dømt til forvaring. Nævnet tilkendte ansøgeren 10.948,51 kr. i erstatning for begravelsesudgifter. Ansøgerens udgifter ved begravelsen udgjorde i alt 25.948,51 kr. Udgiften lå således inden for det beløb på 30.000 kr., som nævnet anser for rimeligt, jf. nævnets årsberetning for 2003, afsnit 7.10.1. Da ansøgeren havde modtaget 15.000 kr. fra sit forsikringselskab som

”begraveshjælp”, fratrak nævnet imidlertid dette beløb i erstatningen fra nævnet, jf. offererstatningslovens § 7, stk. 1. Nævnet afslog ansøgerens ansøgning om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med ansøgerens sygemelding efter drabet. Efter offererstatningslovens § 2 kan der ved skadelidtes død ydes erstatning efter erstatningsansvarslovens §§ 12-14 a og § 26 a, det vil sige erstatning for rimelige begravelsesudgifter og forsørgertab, overgangsbeløb samt godtgørelse til efterladte. Der er derimod ikke hjemmel til at tilkende erstatning for tabt arbejdsfortjeneste til pårørende, hvis skadelidte afgår ved døden. Ansøgeren var ikke repræsenteret ved advokat, hverken i forbindelse med retssagen mod skadevolderen eller i forbindelse med sagens behandling i nævnet. Selv om ansøgeren ikke havde søgt om det, tilkendte nævnet derfor ansøgeren godtgørelse til efterladte i medfør af erstatningsansvarslovens § 26 a på 100.000 kr., idet det var åbenbart, at ansøgeren efter denne bestemmelses forarbejder var berettiget hertil.

N.j.nr. 10-00024-2004 og 10-00025-2004 Skadevolderen blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 246 ved med en køkkenkniv at have tildelt moderen til ansøgerne en stiklæsion i venstre side af brystkassen. Læsionen gik gennem venstre lunge og lungepulsåregren, hvilket bevirkede, at moderen kort efter afgik ved døden på grund af forblødning. Skadevolderen og moderen havde kendt hinanden i lidt over 2 måneder og havde mødt hinanden foran Brugsen, hvor de drak sammen. Skadevolderen havde forud for episoden boet hos moderen i 3 uger, men de var ikke kærester. Under retssagen mod skadevolderen fandt retten, at der var grundlag for tilkendelse af godtgørelse efter erstatningsansvarsloven § 26 a til ansøgerne, to mindreårige børn, men henviste under hensyn til skadevolderens indsigelser kravet til behandling ved nævnet. Under nævnets behandling af sagen blev det oplyst, at børnenes fader havde haft forældremyndigheden over børnene siden 1993. Samlivet mellem faderen og moderen var ophævet i 1991, da moderen valgte alkoholen frem for familielivet. I en årrække steg moderens misbrug, og båndene mellem faderen og moderen havde siden samlivets ophør været meget små. Ingen af børnene havde boet sammen med moderen siden 1993, dvs. i de sidste 10 år før dødsfaldet. Det ene barn boede hos faderen, mens det andet barn var i familiepleje og havde været det længe, før moderen døde. I overensstemmelse med lovens forarbejder fastsatte nævnet størrelsen af godtgørelsen ud fra en samlet vurdering af de konkrete omstændigheder i sagen. Nævnet lagde i den forbindelse vægt på oplysningerne om den forbrydelse, som førte til moderens død, og oplysningerne om forbindelsen og kontakten mellem moderen og børnene. Nævnet lagde således vægt på, at børnene som mindreårige i sagens natur var blevet påført en lidelse eller krænkelse som følge af deres moders død. Nævnet lagde dog samtidig vægt på, at børnene ikke havde boet sammen med moderen i mange år før dødsfaldet og efter det oplyste ikke havde haft en tættere tilknytning til hende. Det måtte på den baggrund antages, at lidelsen ved moderens død var mindre, end det ville have været tilfældet, hvis børnene havde haft en tættere kontakt med moderen. Nævnet fastsatte på den baggrund godtgørelsen til hvert af børnene til 50.000 kr.

N.j.nr. 10-00037-2004, 10-00038-2004 og 10-00039-2004 Skadevolderen, der var fader til to af ansøgerne, der alle var mindreårige børn, blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 246 ved under tilføjelse af stump vold, herunder flere slag med en hammer, samt ved kværkning eller anden vold mod halsen, at have dræbt børnenes moder. Skadevolderen og moderen havde levet sammen i 12 år, indtil samlivet i april 2003 blev opløst. Der opstod efterfølgende problemer omkring samværet med børnene, og i juni 2003 blev moderen tilkendt midlertidig forældremyndighed over børnene.

I frustration over situationen opsøgte skadevolderen en nat i juli det hus, hvor moderen befandt sig, og brød ind gennem et vindue. Han mødte moderen på 1. sal og husede herefter intet, før han vågnede op på gulvet med moderen liggende livløs ved siden af. Vestre Landsret tilkendte børnene en godtgørelse hver på 100.000 kr., men kravet var ikke et retskrav, idet skadevolderen havde anerkendt erstatningspligten og beløbets størrelse, jf. afsnit 7.5 ovenfor. Ved udmålingen af godtgørelsens størrelse lagde nævnet herefter vægt på oplysningerne om den forbrydelse, der førte til moderens død, samt oplysningerne om forbindelsen mellem moderen og børnene. Nævnet lagde således vægt på, at børnene som mindreårige i sagens natur var blevet påført en lidelse eller krænkelse som følge af deres moders død. Nævnet lagde vægt på, at børnene alle havde boet sammen med moderen hele deres liv, indtil kort tid før dødsfaldet. Nævnet tillagde det endelig betydning, at skadevolderen ved Vestre Landsret ikke var anset for skyldig i manddrab efter straffelovens § 237, men for overtrædelse af straffelovens § 246. Efter lovens forarbejder fandt nævnet, at godtgørelsen derfor måtte fastsættes til et lavere beløb end de 100.000 kr., der er udgangspunktet ved drab, jf. straffelovens § 237. Nævnet tilkendte på denne baggrund 75.000 kr. til hvert af børnene.

7.15 FORÆLDELSE

Under afsnit 7.6 ovenfor omtales den særlige forældelsesregel i offererstatningslovens § 13. Som omtalt i årsberetningen for 2003, afsnit 7.15, gælder der ved siden af denne regel dels 1908-loven om forældelse, hvorefter erstatningsansvar for personskade forældes efter fem år, dels den almindelige tyveårige forældelse. Den tyveårige forældelse finder kun anvendelse, hvis skaden er bevirket ved en forbrydelse, for hvilken der under offentlig straffesag pålægges straf, jf. nedenfor.

Nævnet behandler både sager, hvor gerningsmanden aldrig er fundet, og der derfor ikke er ført nogen straffesag, og sager, hvor der foreligger dom. Det er således forskelligt fra sag til sag, hvilke forældelsesregler der gælder.

N.j.nr. 11-00190-2004 Anklagemyndigheden rejste i 1988 sigtelse mod en italiensk statsborger for overtrædelse af straffelovens § 245 ved søndag den 23. oktober 1988 med kniv at have tildelt ansøger et ca. 3 cm bredt og ca. 4 cm dybt stiksår i ansøgers venstre side, hvorved der fremkom en ca. 1,5 cm dyb stiklæsion på milten samt en mindre stiklæsion gennem nyrekapslen. Sigtede blev fremstillet i grundlovsforhør 23. oktober 1988. Han blev løsladt og rejste straks ud af landet. Der blev derfor aldrig gennemført en straffesag mod ham. Nævnet tilkendte den 27. februar 1989 ansøgeren godtgørelse for svie og smerte samt erstatning for ødelagt beklædning, udgift til lægeerklæring og advokatbistand. Den 4. februar 2004 modtog nævnet en anmodning om genoptagelse af sagen, idet ansøgeren fortsat havde gener efter knivstikkeriet. Nævnet afviste anmodningen om genoptagelse, idet erstatningskravet var forældet i medfør af 1908-lovens § 1, nr. 5. Efter denne bestemmelse forældes fordring på erstatning for skade tilføjet uden for kontraktforhold efter 5 år, medmindre skaden skyldes en forbrydelse, for hvilken der under offentlig straffesag pålægges straf. Da der ikke var afsagt dom mod den tiltalte i straffesagen, var forældelsen af erstatningskravet indtrådt den 23. oktober 1993. Nævnet fandt ikke, at der var grundlag for at se bort fra forældelsesfristen, idet det af sagens lægelige oplysninger fremgik, at ansøgeren vedvarende havde været generet af følgerne efter tilskadekomsten.

København den 12. maj 2005

M. Lerche

Bilag

Som anført ovenfor under afsnit 4, må de talmæssige oplysninger for 2004 tages med et vist forbehold. Årsagen hertil er ibrugtagningen af nævnets nye elektroniske journal- og sagsbehandlingssystem. Systemet blev taget i brug den 30-03-2004. Nævnets hidtidige journal- og sagsbehandlingssystem blev taget ud af drift den 16-04-2004. De talmæssige oplysninger vedrørende 2004 er derfor opdelt i to perioder.

Indkøringsvanskelighederne i forbindelse med ibrugtagningen af systemet har medført, at en del statistiske data vedrørende sagerne ikke er registreret korrekt. De tal, der fremgår af oversigterne på de følgende sider, må derfor antages at være lavere, end det egentlig er tilfældet.

Når oversigterne alligevel er medtaget, skyldes det, at de trods alt giver et billede af, hvilke sagstyper, der er hyppigst forekommende, og hvorledes udbetalingerne i henhold til offererstatningsloven fordeler sig.

Oversigt over forekomsten af de enkelte straffelovsovertrædelser

	01.01.-16.04.2004	17.4.-31.12.2004	I alt
Strfl. §§ 119-121	42	95	137
Strfl. §§ 123		8	8
Strfl. § 210	7	12	19
Strfl. §§ 216-217	46	67	113
Strfl. §§ 218-221	3	6	9
Strfl. §§ 222-223a	52	103	155
Strfl. § 224	50	32	82
Strfl. § 232	49	48	97
Strfl. § 237	11	16	27
Strfl. § 237, jf. § 21	12	18	30
Strfl. § 241	1	1	2
Strfl. § 244	661	1254	1915
Strfl. §§ 245-246	254	322	576
Strfl. § 249	0	0	0
Strfl. § 252	5	14	19
Strfl. §§ 260-261	16	5	21
Strfl. § 276, tasketyveri	14	9	23
Strfl. § 276, § 291 og § 293	23	19	42
Strfl. § 288	106	167	273
Strfl. i øv.	51	30	81
Strfl. kapitel 24 i.ø.		0	0
Strfl. kapitel 25 i.ø.		0	0
Politivedtægten	0	3	3
OEL § 1, stk. 1, 2. pkt.	1	0	1
Andet	33	5	38
	1437	2234	3671

Udbetalte erstatninger fordelt på erstatningsposter

	1.1. - 16.4.2004	Sagsgruppe 10	Sagsgruppe 11	Sagsgruppe 12	Sagsgruppe 13	I alt
Helbredelsesudgifter	124.290,11		342.940,36	90.136,95	7.588,05	440.854,11
Tandbehandling	561.361,60		1.230.512,55	525,00		1.792.399,15
Transport	28.450,42	390,40	47.838,89	14.796,91	2.994,78	94.471,40
Personlige ejendele	205.136,55		319.009,99	1.500,00	7.197,00	532.843,54
Mistede kontanter	9.650,00		19.655,00		1.000,00	30.305,00
Tab af skoleår o.l.			132.000,00			132.000,00
Andet tab	1.032.668,27		214.533,12	258,65	19.018,00	1.266.478,04
Varige helbredelsesudgifter			97.314,76		105.820,50	203.135,26
Tingsskade	5.089,00		7.062,00			12.151,00
Tabt arbejdsfortjeneste	1.947.414,98		4.178.928,65	52.133,40	2.192,37	6.180.669,40
Svie og smerte	2.666.951,01		5.083.991,67	197.730,00	113.305,00	5.397.056,67
Varigt mén	2.052.386,30		8.223.286,84	175.917,50	84.880,00	10.536.470,64
Tab af erhvervsevne	3.088.499,25		13.590.114,69			16.678.613,94
Tab af erhvervsevne, EAL § 8			269.420,00	129.000,00	165.120,00	563.540,00
Begravelsesudgifter	53.468,75	164.036,33				217.505,08
Forsørgertab, EAL § 12	517.480,00					517.480,00
Tab af forsørger, ægtefælle		1.392.500,00				1.392.500,00
Tab af forsørger, børn	190.820,00	683.675,00				874.495,00
Overgangsbeløb				185.000,00		185.000,00
Tort	3.038.000,00		335.000,00	6.485.800,00	55.000,00	9.913.800,00
Krænkelsegodtgørelse	313.000,00		436.333,33			749.333,33
Efterladtegodtgørelse		1.300.000,00				1.300.000,00
Advokatudgifter	333.290,11	16.250,00	849.504,96	22.250,00	31.450,00	1.252.745,07
Andre udgifter			3.737,50			3.737,50
Erstatninger i alt						60.267.584,14
Erklæringer betalt af nævnet			269.738,00	8.565,00	7.050,00	285.353,00
Lægeerkl. bet. af ans./adv.	41.882,98		83.613,00	5.321,00	3.003,00	133.819,98
Tandlægekonsulent			16.100,00			16.100,00
Gebyr til Arbejdsskadsstyrelsen	273.476,00		230.000,00	5.000,00	15.000,00	523.476,00
Udgifter til sagens behandling i alt						958.748,98
Renter						10.375.589,88
Udbetalt i alt						71.601.923,00

Sagsgruppe 10: Straffelovsovertrædelser, der har medført døden

Sagsgruppe 11: Voldsforbrydelser og røverier

Sagsgruppe 12: Sædelighedsforbrydelser

Sagsgruppe 13: Andre straffelovsovertrædelser og forbrydelser

Oversigt over meddelte afslag

	1.1. - 16.4.2004	17.4. - 31.12.2004	I alt
A1a - Påtaleopgivelse		67	67
A1b - Frifindende dom	14	41	55
A1c - Nødværge		0	0
A1d - Ej straffelovsovertrædelse	65	58	123
A1e - Ej personskade	3	15	18
A1f - Udland	1	0	1
A1g - Afslag efter både § 1 og § 6		5	5
A1h - Færdselsuheld		4	4
A1i - Formueskade	1	3	4
A3 - Tingsskade	18	16	34
A6 - Egen skyld	6	10	16
A7a - Forsørgertabserstatning til børn gl. lov		4	4
A7b - Tandskade, henvis til forsikring		8	8
A7c - Skoletandpleje		1	1
A7d - Arbejdsskade ny lov		6	6
A7e - Arbejdsskade gl. lov		1	1
A7f - Varig mén ulykkesforsikring gl. lov		2	2
A7g - Bortfald af ansøgning		31	31
A7h - Tilbagekaldelse af erstatning		9	9
A7i - Politi i tjeneste		17	17
A7j - indsat i fængsel		0	0
§ 7 - dækning fra anden side		84	
A10a - For sen anmeldelse	23	46	69
A10c - Ej medvirket til politiets opklaring		2	2
A10d - Krav frafaldet i retten	10	26	36
§ 10 - Ikke nedlagt erstatningspåstand i retten	8		8
A11 - Erstatning som ved dom	1	1	2
A13 - Overskridelse af 2 årsfrist	8	14	22
A14 - Ej medvirket til nævnets oplysning	19	12	31
A3a - Svie og smerte ej sygemeldt	5	5	10
A3b - Svie og smerte over maxbeløb		0	0
A26a - Tort		1	1
A26b - Godtgørelse efter § 26,3		4	4
EAL § 26 tortg. Gives ikke i denne type sager	4		4
Andre årsager	166		166
I alt	436	409	845